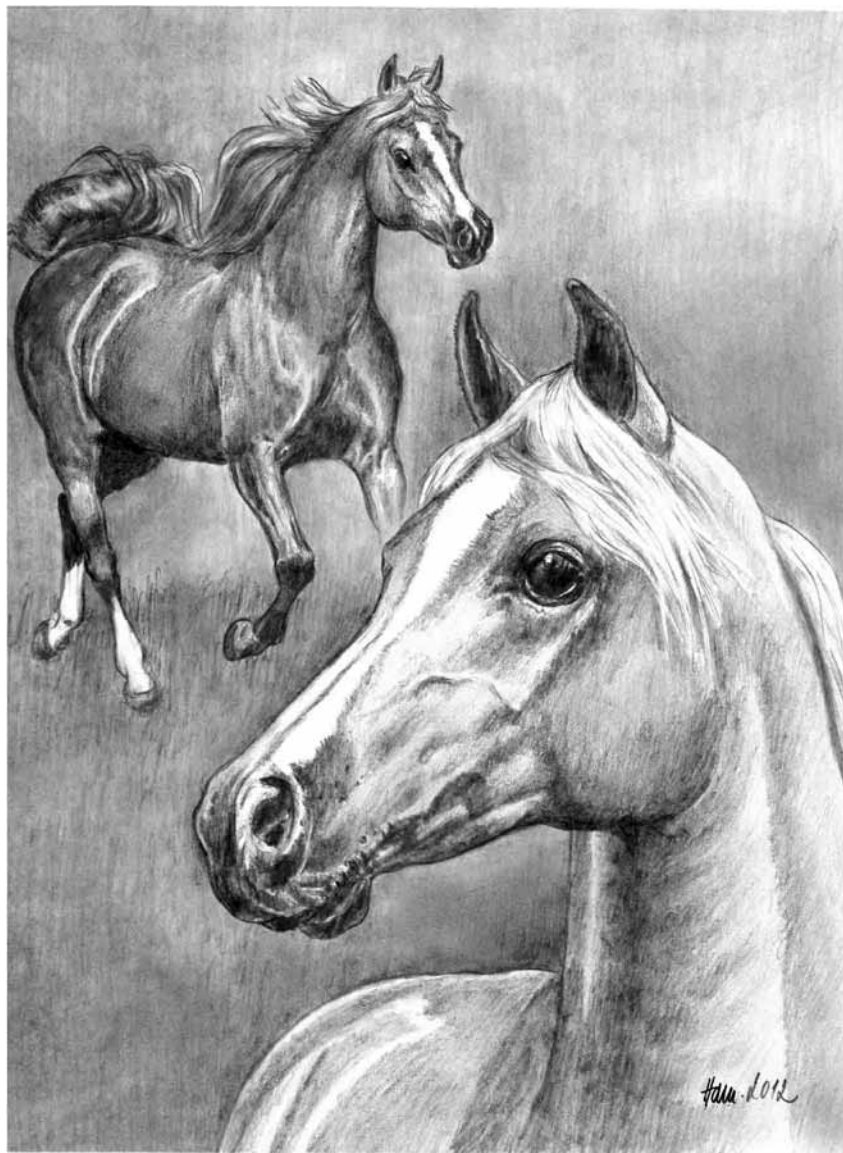

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 57 ❖ ročník XV ❖ 2019

Ilustrace: J. Hamáčková

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU VÁCLAVU CHALUPOVI

Václav Chalupa v roce 2010 vydal druhou sbírku básní „Na dosah letokruhu“ (Boban Chotěboř), kterou si sám ilustroval svými grafikami. Některé básně zhudebnil a společně s kapelou a divadlem absolvoval besedy pro veřejnost. V roce 2012 ukončil činnost v divadle SCHOD a se svoji přítelkyní založil vlastní divadlo s názvem KIK (divadélko Ivany Kozubové aneb individuální kultury). Provozuje truhlářské řemeslo,

kteří je pro něho zdrojem příjmů. Uspořádal několik výstav.

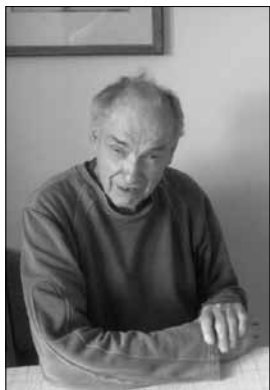
Letos se s divadlem zúčastnili festivalu „Léto ochotnických divadel“ v pražském divadle Studio DVA, kde měli úspěch.

Stal se dědečkem prvního vnuka Yonatánka, který se narodil v Los Angeles, kde žije jeho dcera.

Jak plyne čas, stále poznáváme spoustu lidí, kteří rádi hovoří o práci, ale žádná za nimi není vidět. Jsou však tací, za nimiž zůstává nejen fortelní řemeslo, ale také osobitá a originální tvorba umělecká. Platí to o Václavu Chalupovi, nadšeném divadelníku a autoru dvou básnických sbírek, jemuž u příležitosti životního výročí uspořádala chotěbořská knihovna (v průběhu let již třetí) výstavu pod názvem Ve znamení dřevokruhu. Chalupa je originální a sugestivní výtvarník, se dřevem si rozumí, jeho práce je plná experimentů (osobité grafické listy, hudební nástroje, drobné bytové doplňky), nechává se dřevem inspirovat, tvoří vtipné artefakty, jakými jsou třeba stůl zvoucí k hodování, plný samozřejmě dřevěných pokrmů, kormidlo rozměrů kormidel zaoceánských lodí či jednoduchá stavebnice.

Chalupa se ve svém věku může ohlédnout a částečně bilancovat, nacházet směr dalšího tvůrčího vzepjetí. Nepochybně dokáže potěšit všechny, kteří vůni dřeva cítí a ctí. Ač v současnosti dává přednost neliterárním aktivitám, jeho dřevěné artefakty dokazují, že je tvořil básník. Z jeho výstav si tradičně odnáším symbolickou hoblinku. Rád bych se dočkal další.

František Uher

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU JANU SLABÉMU

Nevidomý kolega Jan Slabý se narodil v roce 1934 v Čáslavi.

Je básníkem, spisovatelem, textařem a rozhlasovým spolupracovníkem.

Vydal: **Když den měl velké modré oči** (poezie v nakladatelství Havlíčkův Brod, 1962)

Tamtéž v roce 1963: **O nejmenších pro nejmenší.**

Aforýmy (Agentura Media color, 2000.)

Zuza – pohádkový svět (výběr 2× CD, texty písní, 1997).

Co vlastně ti nevidomí dělají (poezie a próza nevidomých autorů. Ministerstvo kultury, 2003).

Pohádky skřítky Špuličky (Český rozhlas Hradec Králové, 4 roky v neděli, 1997–2001).

Publikoval v bulletinu KRUH.

Na Festivalu dětských pěveckých sborů obdržel v Olomouci 1976 cenu za texty.

V průběhu roku 2017 mu vyšla knížka **Kluci ze Skřivánku**. Obsahuje pravdivé příběhy prožité kluky ze Skřivánku a patřil mezi ně i autor. Knižka se setkala s velkým ohlasem nejen u žijících pamětníků. V roce 2019 byla knížka načtena a vysílána na pokračování v Hradeckém rozhlase.

V brzké době vyjde knížka **Klaun bez manéže**, pojednává o životních příbězích autorova bratra Karla Slabého, akademického malíře.

JAN SLABÝ

BYL JEDNOU JEDEN SKŘIVÁNEK

Od té doby, co jsme začali bydlet v Ráji, se mnoho změnilo. Zelené moře louky se změnilo v sídliště zvané Dukla, přistěhovalo se mnoho neznámých lidí a z lesíku u Pijavčího potůčku se zvolna stávala mýtina, zaprášený a odpadky zaneřádaný zbytek smutně stojících stromů.

Kdykoliv se město začne rozrůstat do stran, první, kdo ztrácí půdu pod nohama, jsou děti. To, co nám po všechna ta léta stálo v očích jako nejkrásnější kout země, to se náhle jako mávnutím kouzelného proutku v ruce zlého čaroděje proměnilo v nevlídnou, chladnou, vši tajemnosti zbavenou skutečnost. Jaro už nevívalo motýly ani tažné ptáky, vracející se do trávy a do vysokých stromů, kde se před tím v hojné míře vyskytovali a hnízdili. Přestaly svými pestřými barvami křičet

v obilí vlčí mák a chrpa. Kouř z bramborové natě v podzimních dnech už také přestal pálit v očích a nikdo z nás už nenosí po kapsách horké pečené brambory, aby si o ně ohřál zimou prokřehlé ruce. Už se nedalo v zimě zapadat do hlubokého sněhu na louce, pozorovat stopy zvěře, stavět velikánské sněhové domy a jako Eskymáci se v nich skrývat před ostrým mrazivým větrem. To všechno odletělo jako períčko nenávratně a neznámo kam.

Přijedete-li někdy nebo vrátíte-li se na místa, kde jste prožili své dětství, i po letech to někde hluboko ve vás, ze zapadlé jiskry vykřeše plamínek, abyste se zachvěli a zahřáli tím dechem, který na vás jakoby z veliké dálky zavane. Kluci ze Skřivánku se rozběhli do všech možných stran. Ulice jsou opuštěné a známá místa se tváří už docela jinak. Tak nějak cize, bez účasti. Všechno je organizované, všechno probíhá podle plánu, naprosto přesně, bez jakéhokoliv ruchu.

Vynálezy, které změnily svět, změnily i lidské myšlení. Co bylo dříve vzácné, stává se samozřejmostí, a co bylo samozřejmé, vyvolává mírné řečeno úsměv. Nám tehdejší klukům stačilo slunce v očích, dnešní kluci by je nejraději drželi v ruce. Možná že jsem příliš bojácný, ale mám strach, aby se o ně nespálili. A proto bych chtěl přát těm novým dnešním klukům, nejen ze Skřivánku, ale vůbec ze všech městských čtvrtí, co jich u nás je, aby neviděli jen moře, rakety, neony, ale především svou zem plnou černé hlíny, zelených trav a polního kvítí. Prostě to všechno, co je v životě nejdražší a nejcennější a čemu se docela prostě říká domov.

Kam se poděl starý, důvěrně známý Skřivánek? Ještě jsem ho stačil zahlédnout, jak vzlétl od země vysoko, vysoko k nebi. Ale padat zpátky k zemi jsem ho už neviděl, a proto takové ticho. Takové ticho, jako když je dozpíváno a čeká se na potlesk. Nic se však neozývá. Starý film se rychle vytáčí z kotouče vzpomínek a hlasy skřiváneckých kluků doznívají v rámusu vědeckotechnické doby.

Jen to slunce nad hlavou putuje každý den od východu k západu a rozdává životodárné světlo a teplo pro nové kluky na okrajích měst a městeček. Jsou to noví Frantové a Honzové, Pepíci a Láďové, kteří jako my nerozumí dospělým a dospělí zase jim, protože málokterý dospělý si zachovává dětskou duši v sobě tak, aby ji nikdy nemusel zapírat, aby se za ni nestyděl. Dospělost porušuje cit a oslabuje zrak. Proto se dospělým stále víc zdá, že jejich zásluhou je svět okoralý jako starý chléb, který ztrácí chuť a nedá se už jíst. A lidé v tom světě jsou jak kyselé hrozny, protože ve své pýše brání tomu, aby na ně mohly dopadat paprsky slunce.

Ale já nechci vidět svět okoralý jako starý chléb a lidi v něm jako kyselé hrozny, a proto si až do konce života chci ponechat dětské oči a v koutku duše místo, kde mi, kdykoli budu chtít, zavane vítr od vyšlapaných cest mého dětství. Abych si vždycky včas uvědomil, že tento věk byl a je nejctihodnější, protože právě v něm jsem se naučil všechno vidět tak, jak by to měl vidět každý, kdo má rád život a všechno, co k němu patří.

I ty největší domy lze zbořit. I ty nejschůdnější cesty k sebevětším cílům nám mohou zarůst, i nebe se může na čas zamračit, aby nám slunce mohlo dát najevo, že je mu z domnělého pána tvorstva někdy až příliš smutno. A proto nepřestanu tvrdit, že všechno to, co v nás zůstane z našeho dětství, se nedá žádným způsobem ani žádnou změnou počasí – natož nějakým nařízením nebo zákazem – změnit nebo dokonce vymazat z paměti.

(Závěrečná kapitola z knihy Kluci ze Skřivánku)

Redakce děkuje osobní asistentce Heleně Svatošové za nevšední spolupráci.

PŘEDSTAVUJEME NOVOU ČLENKU KLUBU STŘEDISKA VÝCHODOČESKÝCH SPISOVATELŮ KATEŘINU HÁJKOVOU

Návrh na přijetí podal Milan Dušek, kterého paní Hájková kontaktovala. Výbor SVČS na svém zasedání dne 15. června usoudil, že jmenovaná odpovídá požadavkům stanov a její členství schválil. Pověřil tajemníka Václava France, aby novou členku informoval a přidělil jí členské číslo.

Kdo je Kateřina Hájková

Jsem rodačka z Ústí nad Orlicí. Vystudovala jsem zdejší gymnázium, pokračovala jsem studiem filosofie v Ostravě. Odjakživa jsem ráda četla a psala, proto mé kroky směřovaly právě k filosofii, která zcela splnila a v mnohém předčila má očekávání. Celým studiem mne provázelo čtení, psaní a interpretace textů. Díky studiu filosofie jsem se dostala k zajímavým tématům a autorům, jimiž se zabývám dodnes. Již při škole jsem brigádně začala přispívat do různých internetových magazínů, během studií jsem také byla členkou redakční rady firemního magazínu Konzum v Ústí nad Orlicí. Po škole jsem nastoupila do marketingového oddělení společnosti Orling s. r. o., pro kterou texty tvořím dodnes. Dnes jsem redaktorkou/novinářkou na volné noze píšící do několika internetových magazínů a spolupracující s několika společnostmi, pro něž vytvářím reklamní a další texty. Jsem člověk psaného slova, pomocí písmen se mnohdy vyjadřuji lépe než slovy, je to pro mne nejlepší forma komunikace. Možná to zní jako klišé, ale když píš, cítím, že žiji. Podobně to mám s četbou. Zajímám se o tematiku holokaustu a židovství obecně, na toto téma jsem psala bakalářskou práci a částečně jsem se mu věnovala i v práci diplomové. Mezi mé

nejoblíbenější autory patří Arnošt Lustig, Isaac Bashevis Singer, Lion Feuchtwanger, Ellie Wiesel, Viktor Emanuel Frankl a Primo Levi. Členství ve Středisku, jehož si moc vážím, pro mne představuje jakési prohloubení vztahu k literatuře a psaní, možnost setkat se se zajímavými lidmi, od nichž se mohu spoustu naučit, a přiblížení se mému snu, že budu psát profesně – skutečnou literaturu plnou silných příběhů a hluboké filosofie, která zasáhne čtenáře tak, jako mne zasahuje četba mých oblíbených a dalších autorů.

Kateřina Hájková

Kateřina Hájková má titul Bc. Už dlouho píše i povídky, které však dosud nikde nepublikovala.

(Poznámka redakce)

KATEŘINA HÁJKOVÁ

CO SE STALO, NEMŮŽE SE ODESTÁT

Nahoře v kopcích je dobře schovaný. Ukrytý před zraky veřejnosti. Kdo by nevěděl, že se tam někde nachází, vůbec by si ho nemusel všimnout. Zezdola totiž není vůbec vidět. A potom najednou, jak po úzké točité silničce stoupáte stále výše a dostáváte se pomalu až na vršek kopce, se před vámi vyloupne jako nějaký děsivý hrad obehnaný mlčenlivou hradbou podivného ticha. Čiší z něj smutek a beznaděj obětí nacistické vražedné mašinérie. Koncentrační tábor Mathausen, nedaleko rakouského Lince. Děsivý je kontrast krásné krajiny rakouských Alp, které se rýsují při pohledu dolů na širém obzoru, a chladného rozlehlého tábora, který se tyčí proti nim. Okolí Osvětimi je bezútěšné a kruté jako ona sama, Terezín se také nachází na jakémsi pomyslném „konci světa“. Ale co Mathausen obklopen laskavými a majestátními Alpami? Podobně jako Hitlerovo „Orlí hnízdo“ v oblasti Berchtesgaden. Jedním slovem: Děsivé.

Tajemné počasí umocňuje tísnivou atmosféru místa. Proti světlé šedi deštěm těhotných mraků šedí zdí a věží obíhajících hlavní tábor, stejně jako zvláštní tyrkysově zelená modř baráků, které zbyly a nebyly zbořeny a srovnány se zemí, podivně svítí. Prostor je velký, monstrózní, otevřený. Člověk má dojem, že se tu nic a nikdo nemohl a nemohlo schovat – nikdo nemohl uniknout pátravým zrakům SS, avšak celý tábor mohl uniknout nezvídavému oku veřejnosti. Jak je možné, že dole pod kopcem se normálně žilo, zatímco jen několik výškových metrů nad městem se odehrávala nelidská zvěrstva? Věděli o nich obyvatelé města Mathausen? Nebo nechtěli vědět? Nebo od každého trochu? Ať je to, jak chce, zde se stalo něco, co už se nikdy nemůže odestát – jak řekl Arnošt Lustig. Což samozřejmě platí pro všechny nacistické koncentrační tábory, tábory smrti.

To všechno se hlavou honilo mladé ženě, která právě vystoupila z tmavě zeleného osobního auta, jež její manžel umně zaparkoval nedaleko vchodu do informačního centra. Vraceli se z týdenní pohodové dovolené v rakouských Alpách a rozhodli se, že si ji ještě prodlouží – návštěvou koncentračního tábora Mathausen a následným přespáním v nedalekém Linci. Jinak přibližně osmihodinovou cestu domů si tak příjemně rozdělí na polovinu, čili další den bude o to kratší a pro řidiče méně náročná. Karolína se o druhou světovou válku a holokaust zajímala již od základní školy, což v ní svým poutavým vyprávěním probudil tatínek, který se touto oblastí sám vlastním studiem zabýval. Jan, Karolínin manžel, byl založením optimista a sportovec – četbě příliš neholdoval, ale rád si s manželkou o tom, co přečetla, povídal, a rozhodně nebyl lhostejný k tomu, co nebylo lhostejné jí. K čemuž patřilo vše, co se točilo kolem židovské kultury, holokaustu a druhé světové války. Stejně jako manželka vnímal, že se jedná o téma, o němž je třeba hovořit, aby neupadlo v zapomnění, ačkoliv necítil tak silné puzení jako ona. Ona sama nechápala, kde se to v ní bere. Když četla o hrůzách, které se za druhé světové války děly Židům (a nejen jim) v koncentračních táborech, srdce jí usedalo, jako kdyby se jednalo o její blízké, příbuzné. Cítila zvláštní a pohnutou směsici sounáležitosti, lítosti, citu a potřeby dozvědět se víc a mluvit a předávat to dál, aby uctila památku padlých a napomohla tomu, aby se nic takového neopakovalo.

Navštívila Terezín a Osvětim, Mathausen byl v pořadí třetím táborem, který se jejím zrakům naskytl. První s tatínkem, druhý a třetí s manželem. Dočetla se, že Rakušáci se po válce zavázali učinit z Mathausenu památník, což splnili a otevřeli jej na náklady republiky pouhé čtyři roky po skončení druhé světové války, tedy již v roce 1949 a navíc se vstupem zdarma. To jí přišlo opravdu hezké. Stejně jako skutečnost, že za zdmi hlavního tábora se nachází pomníky, které svým padlým a umučeným nechaly postavit jejich rodné země nebo skupiny obětí. Hned vedle ruského se nachází český, jemuž dominuje postava vyhublého vězně vztahujícího vychrtlé kostnaté paže k obloze – prosebně a žalobně zároveň (vzpomněla si přitom na to, co píše Primo Levi v díle *Je-li toto člověk*: „A v tu chvíli vidím a slyším z výšky své postele, která je ve třetím patře, jak se starý Kuhn hlasitě modlí s čepicí na hlavě a mohutně klátí trupem. Kuhn děkuje Bohu, že ho nevybrali. Kuhn je blázen. Copak nevidí na sousedním lůžku Řeka Beppa, kterému je dvacet let, pozitivní půjde do plynu a ví to, leží, dívá se upřeně na žárovku a už nic neříká a nic si nemyslí? Copak Kuhn neví, že příště přijde na řadu on? Copak Kuhn nechápe, že co se dnes stalo, je něco oblundného, co nemůže napravit žádná přímluvná modlitba, žádné odpuštění, žádný trest, který si odpykají viníci, zkrátka nic, co je v silách člověka, co prostě nemůže napravit vůbec nic? Kdybych byl Bůh, vyplivl bych Kuhnovu modlitbu na zem.“

Když prošli dlouhou řadou pomníků rozestých po rozlehlém prostranství, dostali se na kraj kamenolomu Wiener Graben (Vídeňský příkop), v němž vězni

mezi lety 1938–1943 za nelidských podmínek pracovali. Cílem SS bylo zabít nebožáky prací, což se v mnoha případech podařilo. Je odtud výhled na neblaze proslulé Mathausenské schody – „Schody smrti“, podle nichž jsou pojmenovány též schody v bývalém pracovním táboře Jáchymov v Severních Čechách. Zvláštní komanda vězňů po nich musela nosit těžké žulové kvádry vážící až 50 kg z kamenolomu až do tábora, což pro mnohé znamenalo jistou smrt. Přihlédneme-li k tomu, že denní kalorický příjem pro těžce fyzicky pracující vězně se pohyboval kolem pouhých 1400 kcal, není to samo o sobě vůbec překvapivé. Vidět je i stejně známá „Stěna parašutistů“, odkud nechávali SS se smíchem skákat dolů vězně (někdy jim k tomu účelu „laskavě“ zapůjčili deštník) a říkali jim „parašutisté“. Pád byl samozřejmě pro nebožáky smrtelný, čímž se dozorcí více než dobře bavili.

Sem se ale nedostanete přímoou cestou z tábora. Musíte se vrátit, sjet dolů z kopce, abyste těsně pod ním zabočili doprava a dojeli na konec dlouhé cesty uzavřené závorou. Zde je nutné nechat auto a pokračovat po svých. Tak učinili, jak jim česky poradila paní v informačním centru, i Karolína s Janem. Do srdce kamenolomu už to od závory bylo jen kousek. Jakmile sem vstoupili, obestřelo je zvláštní ticho a klid. Doslova je pohltilo. Cítili to oba. Mlčení tisíců umučených, kteří na oltář nesmyslně kruté nacistické ideologie položili nejprve důstojnost a potom i vlastní život. Tedy ne položili, byly jim totiž násilně odebrány tím nejkrutějším způsobem. Karolína cítila stesk, smutek a sounáležitost. Zírala na Mathausenské schody smrti ubírající se pomalu až do nebes. Byly skutečně velmi prudké. A dlouhé. Náhle se z nebe začaly snášet kapky mírného teplého deště. Jakmile se manželé vrátili k autu, pršet přestalo a skrze bělající se mraky si začalo klestit cestu slunce – světlo prozařující temnou šed' oblohy, barvící ji do modra, běla a zlata a dopadající ve více či méně tenkých a plochých paprscích k zemi. Nejprve slzy umučených a potom světlo a Boží oko jako naděje a vědomí velikosti, jež vše převyšuje, a lásky, jež vše objímá, napadlo Karolínu. Co všechno viděly němé skály kamenolomu? Jakých zvěrstev byly svědkem ony prudké kamenné schody? Co se tady odehrávalo? Mrazilo ji z toho v zádech. Na chvíli si to představila a viděla zástupy zubožených musulmanů v pruhovaných vytahaných oděvech připomínajících pyžama, táhnoucích se po schodech nesoucí kameny vážící více než jejich vyhublá a seschlá tělíčka. A nad nimi statné a vysoké SS tyčící se jako nelitostné hory a metající hromy, blesky a biče a poštvávající na ně vzteklé psy řvouce: *Dali, dali!* A potom se jeden z nich otočí. Podívá se na ni. Jejich pohledy se střetnou. Cosi je na něm známé. Co je to? Šálí ji zrak, sluch, všechny smysly dohromady? Zatrepe hlavou, otevře oči. Jan vedle ní, drží ji za ruku. Jsou vedle auta. Zdálo se jí to? Vybaví se jí, co nechal vzkázat Hitlerovu „PR“ poradci, jemůž se přezdívalo Putzi, hrdinný obránce demokracie a míru Winston Churchill: „Proč ten váš šéf tak nesnáší Židy? Vždyť je úplně nesmyslné někoho nenávidět jen kvůli původu. Za ten přeci nikdo nemůže.“

V hlavním táboře, kam se z kamenolomu znovu přesunuli, se zachovalo již jen pár budov. Ostatní byly srovnány se zemí. Zpřístupněna je prádelna se sprchami, dezinfekční místností a topným tělesem v přízemí a s kaplí v horní části. Potom kuchyně, nemocnice, plynová komora, krematorium, vězení, některé baráky, kde vězni bydleli, budova administrace. Velké nádvoří, stěna nářků, kde byli vězni popravováni ranou z pistole do týlu a kde je dnes řada pamětních desek. A uprostřed baráků ohromný Apelplatz, kde byli vězni nejprve třikrát a potom dvakrát denně sčítáni a často zde museli stávat i celé dlouhé hodiny, v mrazech, za což mnozí zaplatili životem. V přízemí a sklepení budovy bývalého nemocničního revíru navštívili dvě stálé výstavy věnující se dějinám Mathausenu a také „Místnost jmen“, kde je možno přečíst si plných 81 tisíc jmen obětí Mathausenského koncentračního tábora. Jedno z nich jako by Karolíně svítilo přímo do srdce. Je jí podivně úzko. V takovém prostředí je to normální, uklidňuje se, nenormální by bylo, kdyby to bylo naopak. A potom převlékárna, kde byly vězňům před smrtí kontrolovány zuby, plynová komora a krematorium se dvěma ze tří původních spalovacích pecí. Všechny místnosti se nachází ve sklepě – nebožáci sem museli dojít po svažitých schodech, jako do samotného pekla. Plynová komora mohla zabít najednou až 120 vězňů. „Je mi až hloupé to fotit,“ šeptá přidušeně Jan podléhající tísnivé atmosféře místa. Vnímá to i Karolína. Je tady dusno, vlhko a smutno. Cítí posvátnou bázeň, lítost, smutek, tíseň a zase tu zvláštní sounáležitost. Špatně se jí dýchá, zatočí se jí hlava. Ani neví jak, ale cosi (nebo kdosi?) ji strhává doprostřed, do víru dění. Dveře se zavírají, slyší jejich prásknutí a cvaknutí zámku. Vzduch je ještě dusnější, otevře oči a hned užří proč. Je nahá, uprostřed klubka dalších nahých lidí zpocených strachem o holý život. Je cítit z každíčky kapky jejich potu, slz, moči a výkalů, jež někteří, vlivem stresu a tušení naplnění se nejhorsích představ konce, neudrží. A zase mezi nimi vyvstane jedna tvář – zase se střetnou pohledem, jako prve na schodech v kamenolomu. Jenže teď je to jiné – ona není jen pozorovatelem, svědkem, je přímým účastníkem. Tohle všechno se jí také týká! A potom to konečně pochopí, jak se k ní známý-neznámý blíží, snaží se protlačit davem nabývajícím na pochopitelné hysterii. Co s námi bude? Ptají se němě vytrěštěné oči desítek uzavřených – uzamčených. Ona to ví. Jako jediná? Ostatní jen mohou tušit. Zplynují je. Do jednoho. Za chvíli už nebude nic. Jen tma. Nebo světlo? Pomine bolest, trápení? „Karolínko, děvče, tak jsme se konečně setkali.“ Známy-neznámý už je u ní a hledí ji po lysé hlavě, jíž ještě před chvílí zdobila kšticе dlouhých a lesklých kaštanových vlasů. A ona vidí, chápe, je to její děda, a přece to není on. Na nevyřčenou otázku se jí z jeho úst dostává rychlé odpovědi, jako by věděl, že jim nezbyvá příliš mnoho času: „Jsem bratr tvého dědy Jaroslava, Tonda. Vzkaž všem, že jsem již v pokoji a nic mne netrápí. Zemřel jsem za správnou věc, a to mne povznáší. Myslete na mne v dobrém!“

Nestihne na to nic říci, protože s ní někdo třese a plácá ji přes obličej. Ne plácá, ale doslova fackuje a štípá. Bolí to!

Zatřepe hlavou, otevře oči, a vidí nad sebou zamračené nebe, Jana, jak se nad ní sklání, a za ním se střídavě objevuje a mizí rudá tvář české průvodkyně, která se jim věnovala u vstupu. Už není v komoře, leží venku, na trávě před budovou, v jejímž sklepení se plynová komora nachází. „Karolínko, děvče moje, tak ses mi vrátila,“ zalyká se Jan, tiskne ji k sobě, div ji neudusí, a jí jsou jeho slova podivně povědomá. No ovšem, tak jí říkal Tonda. Co se to stalo? „Co se stalo?“, opakuje nahlas dotaz, který si prve položila jen v duchu. „Nedokážeme si to vysvětlit,“ chopila se slova průvodkyně. „Ale zdá se, že jste zakopla, spadla do komory a nějakým nedopatřením se za vámi zavřely a zamkly dveře, které nešly nějakou dobu otevřít. Skutečně se velmi omlouváme, to se nám tu ještě nestalo, skutečně si to nedokážeme vysvětlit,“ vychrlila ze sebe a očividně se jí ulevilo, že se na ni ani jeden z mladých manželů nezlobí. Karolína totiž měla v hlavě jen jediné. Musí zavolat tatínkovi. Teď hned.

„Tati? Děda Jára měl bratra? Tondu? Vzpomínám si, že jsi nám o něm vyprávěl, ale nevybavím si teď konkrétně co,“ táže se o pár minut později otce po telefonu. „Karolínko, děvče moje, (zase to zvláštní oslovení, napadne ji), Toník byl skutečně bratr mého tatínka, který byl umučen v Mathausenu. Byl v českém odboji. Když ho odvezli, byl se na něj tatínek ptát na gestapu v Plzni. Ti mu vyrazili pár zubů a řekli mu, ať se raději nezajímá, co je s Toníkem. On to ale po válce zjistil přes Červený kříž. Po válce a pádu Železné opony potom s maminkou do Mathausenu zajeli uctít Toníkovu památku,“ vysypal ze sebe jedním dechem tatínek a dodal: „Proč se ptáš?“ „Víš, vracíme se s Janem z dovolené a zastavili jsme se v Mathausenu....“ pověděla a na druhém konci telefonu se rozhostilo ticho. Pochopil to tatínek? Cítila, že ano – v tom tichu totiž nacházela onu podivnou sounáležitost, která se v ní rozhostila od okamžiku, co vstoupila do Mathausenu. „Tak díky tati a ozveme se, až dorazíme domů,“ ukončila a na druhém konci se ozvalo: „Opatruj se, děvče moje.“ Karolína položila telefon, zavřela oči a zhluboka se nadechla. Nevěděla, co se tady vlastně odehrálo, ale jedním si byla jistá. Poznala dědova bratra Tondu. Viděla ho na vlastní oči. A cítila potřebu jeho příběh předávat dál. Aby se na něj a jemu podobné nikdy nezapomnělo. Aby se nezapomnělo na to, co se jim přihodilo. Aby se nezapomnělo na to, že to, co se stalo, se už nikdy nemůže odestát – jak řekl Arnošt Lustig. A že by se nic tak ohavného nikdy nemělo stát znovu. Za žádnou cenu.

LITERÁRNÍ ČÁST

FRANTIŠEK UHER

MLUVÍCÍ ZEMĚ

Dbej denně Naslouchej němě Země
mluví Nehlučně Vroucně Jemně
Varuje S nadějí volá své věrné

Aby svorně

KONEČNÁ

(Za Josefem Plachetkou)

Nekonečná vzájemnost lidského
moře
neohroženost lidského moře
nedokonalost lidského moře

Úpěnlivost moře Hoře Moře Obdiv
moře

Čas moře v nás Odcházíme v pokoře
neseme v sobě možná tvůrčí tajemství

Až úplně nahoře Až na vzdálené hoře
poznáváme vzácný prostor přátelství

OBHAJOBA

Cizáctí svatí útočí Zažehují ohně
Sluhové jim dobrovolně otročí
Spálili jsme si o ně dlaně
Spálili jsme si o ně obočí
Vzdorujeme lhářům žhářům
Bez dlouhých řečí
bráníme rodný dům

Věříme svým snům

SLAVNOSTI LÉTA

Skloněn nad tůň
stál
mlčel naslouchal

Opodál úlům včel
včelař na čelo hrál

Den se chvěl
lipovou vůní

(Z nové básnické sbírky Pravděpodobný půdorys rysa. Periskop 2019)

VÁCLAV FRANC

POSLEDNÍ SOUKROMNICE

Na přelomu padesátých a šedesátých let odešla do družstva převážná většina soukromých rolníků z Bystrice. Jedni s menší, druzí s větší lítostí odváděli kravky do družstevního kravína. Kdo by s nadšením opouštěl to, co za léta den co den, ráno co ráno, večer co večer obhospodařoval s nevšední láskou. Jenže dodávky se zvyšovaly, a každý měl jen jedny ruce. Dorůstající děti pošilhávaly po jednodušším životě. Jen málokdo se chtěl plahočit s párem koní či jednou kravkou po poli, prolévat pot na měnicích se pozemcích na konci družstevních lánů. Svět přeřadil na vyšší rychlostní stupeň a mladí nechtěli zůstat stranou.

Vstupovali do družstva s odporem jako sedlák Špaček z Újezda. Načapali ho při krádeži v lese, zrovna nakládal poslední fůrku dřeva. Na výboru mu položili nůž na krk. Družstvo, nebo kriminál.

„Beru menší zlo,“ přiznal Špaček. V družstvu nakonec nedělal, protože zubatá nikomu nepočká.

Po čase navštívil předsedu družstva největší statkář ve vsi Vojta Bureš. „Předsedo, já vám to dám všechno do družstva!“

Předseda nestačil valit oči. Na schůzkách se hádali s Vojtou do krve a Bureš vykřikoval, že ho do družstva živého nikdo nedostane.

„Nejsem nejmladší a teď, když jste odloudili lidi do města, tak...“ polkl hořkou slinu, tak bych se oddělal nadobro.“

„Máš přece děti,“ namítl předseda.

„Mají v hlavě město. Přijedou ještě tak o žních, ale... dal jsem je na studie, tak se rozutekly. Když vořou, nic necítí. Jen řeknou: „Táto, je zoráno pole u kříže, a to je všechno.““

Posledními soukromníky v Bystřici zůstali Bičíštovi. Starosta z dob před válkou Jan Bičíšťe už měl taky svoje odděláno. S nikým se nesnesl a nakonec vyhnal ze stavení vlastní děti, které radily po svém: „Táto, dejte pole do družstva, nechte si zahradu a záhumenek, však se nějak uživíme!“

„Vy holoto jedna,“ hrozil holí, „kdyby vás slyšel dědek!“

Děti odešly, práce zůstala. Bičíšťe se zadýchával, ztrácel sílu a pole nepřinášelo očekávanou úrodu. Když nadobro ulehl, veškerá dřina zůstala na ženě Barboře.

Barbora přišla do vesnice jako mladá pohledná ženská. Jenže práce na poli nikomu na kráse ještě nepřidala. Zůstaly vrásky a mozoly v dlaních. K veškeré práci přibyla starost o bezvládného manžela, kterého navštívila mrtvička. Všechno by nezastala, kdyby se nepřistěhoval bratr Tonda. Svůj staromládenecký život prožil ve chlívě a na polích. K sestře se přistěhoval s trochou úlevy. Doma totiž hospodařil nejstarší Josef, který se obával bratrovy přítomnosti, neboť se domníval, že si Tonda bude dělat nároky na případné dědictví.

Když Bičíšťe zemřel, Barbora se ještě víc zatvrdila. Snad dala manželovi slovo, že nikdy nevstoupí do družstva. Mužovo přání se snažila vyplnit do posledního dechu. Dřela ještě víc a Tonda, po vsi zvaný „středánek“, jí pomáhal.

Ale chatrné hospodářství nedávalo záruku solidního živobytí, a tak se jednoho dne Barbora rozhodla, že udělá všemu konec. Všichni jí škodí. Na poli si postavili transformátor, další pole vyměnili za vzdálené od obce, takže se kůň unavil, ještě než dojel na místo. Bičíšťová byla herečka, jak říkaly ženské. Vypravila se k Maternovu mlýnu, že se utopí v řece. Místo aby v tichosti proklouzla kolem mlýna a s kamenem na noze hupsla do vody, ztropila poplach a ptala se mlynářky: „Paňmámo, kudy se de do mlýna, já se du utopit!“

Největší událostí byl příchod kontrolorů k Bičíšťovým, když nesplnili dodávky.

„Na starou ženskou si troufáte!“ křičela na celou ves.
 „Paní Bičišťová, nedá se nic dělat,“ vysvětloval muž v saku. Takové oblečení nosil nebožtík Jan akorát o posvícení, nebo když vyprovázeli souseda na poslední cestu.
 „Já se utopím,“ zoufale lomila rukama, svolávala hromy a blesky. Kontrolu očekávala, sám předseda národního výboru ji upozorňoval, že stále neplní dodávky.
 Popošla ke studni.
 „Bičišťová, neblázněte,“ snažil se ji zadržet jeden z mužů.
 Vykasala si sukni.
 „Bičišťová, mějte rozum!“
 Sundala staré kostkované bačkory.
 „Bičišťová, vzpamatujte se!“
 Vlezla na kamenný okraj: „Sbohem, máte mě na svědomí!“ vykřikla a ve vodě žbluňko.
 „Proboha,“ zezelenal úředník.
 „Rychle žebřík,“ křičel na přihlížejícího Toníka předseda. „Dělejte, člověče, nebo se utopí.“
 Strejďánek stál jako poleno. Byl mdlého rozumu, snad proto se neoženil, ale práci dovedl zastat.
 Muž v saku přiběhl ke studni. Podíval se dolů. Ve tmě uviděl zvláštní výjev. Bičišťová, vody sotva po kolena, stála na žebříku a krčila se u kraje studny.

JANA WIENEROVÁ

Mlčení

Naslouchat
 Ach naslouchat tak
 že všechny tvoje struny rozeznám

Mlčet
 Moci spolu mlčet tak
 až se ticho stane líbezným

Rozprávět
 Ach rozprávět tak
 že odejdu se srdcem pokorným

Té hořké žízni hlíny

kdo se podvolí?
 Sahá po tobě noci
 Sahá od polí

Do ticha střemhlav padá
 ten hořký vodopád
 až kamsi k mladým časům
 až k první lásce snad

Že hořela tu kdysi
 ji vítr času svál
 Však zbyla tu ta žízeň
 po písni něžných chval

Setkání

Na široký stůl nebe
večer prostírá svá kouzla
Na hebký přehoz luční
usednu vedle tebe

Rozum se rozpotácí
až do oblačných plání
kde kvetou trsy hvězd
než zazpívají ptáci

Ze stejné krajiny
pili jsme číši mládí
do stejné krajiny
vodopád žití spad'

Hlubokou roklí nebe
stříbrné mušky letí
jak střely bez ponětí
že potkali jsme sebe – snad

Svá slova zaorej

do hlíny
a zahrň prstí
Chod' se pak dívat
nakolik vypila je žízeň
vysmahlo slunce
vyzobali ptáci

Svá slova nešetři
a zahrň tichem
Chod' tam pak naslouchat
nakolik znějí dutě
hřmotí propastmi
zda vůbec zůstal tón

Až pokud vyraší
vezmi svá slova do dlaní
a nabídni je k pití
co víno ke zpěvu
co jiskru do temnot
co vyznání

(Básně z výběrové antologie účastníků Dnů poezie uplynulých deseti let.)

VÁCLAV KREJČÍK

FOTOGRAF

Dlouho bylo nepřijemné ticho. Nevěděl jsem, co si mám myslet o policistech, kteří se sice hned ve dveřích legitimovali služebními průkazy, ale přitom přišli v civilu.

„Můžeme se tady trochu porozhlédnout?“ zeptal se mě zdvořile jeden z nich.

„Jistěže.“ Nechal jsem je dělat jejich práci, i když jsem dost dobře nechápal, co tím sledují (rozhodně to ale dle mého nevypadalo jako standardní postup). Šmejdili dlouhými pohledy po mém ne moc uklizeném třípokojáku. Až mi to bylo silně proti srsti, a tak trochu jsem se i styděl za vysypaný koš na prádlo, týden nevysávaný koberec a další drobnosti.

„Fanoušek sci-fi?“ vytáhl najednou tenkou brožuru z knihovny a chvílku si v ní listoval. „Trochu... A vy?“ Místo odpovědi se jen ušklíbl. Urazilo mě to, ale nedal jsem na sobě nic znát. „Neposadíme se?“

Oba muži mlčky zapluli svými vysportovanými zadky do starší kožené sedačky. „Tak povídejte. Copak se vám přihodilo?“ zeptal se konečně ten očividně starší.

„Bojím se o svoji bezpečnost, pane...“

„Majore,“ hbitě mě doplnil. „Co si pod tím máme konkrétně představit?“

„Někdo mě nejspíš sleduje.“

„Nejspíš?“

„Rozhodně mě někdo sleduje.“

„A jak jste na to přišel?“

„Můžu vám to ukázat.“

Vytáhl jsem z krabice pod stolkem několik fotografií a položil je před něj. Chňapnul po nich zažloutlýma rukama.

„To je hezké. Ale tohle nic nedokazuje. Párkrát jste prostě náhodou vyblejsknul stejné auto,“ mumlal, a přitom si naprosto bez zájmu prohlížel fotky.

„Žádná náhoda. Běžte se podívat k oknu... To samé auto právě stojí na parkovišti před domem.“

Druhý vyšetřovatel přiskočil k oknu.

„Žádné auto...“ hlásil.

„Muselo odjet těsně předtím, než jste přišli. Přisahám, čtrnáct dní se odsud ani nehnu,“ vykřikl jsem trochu podrážděně. „Tedy... jen když jsem doma, samozřejmě,“ dodal jsem ještě.

„Nejste vy tak trochu přetažený? To se občas stává.“

„To tedy nejsem!“

„No dobrá. Jen se uklidněte, jsme tady přece pro vaši bezpečnost.“

Přikývnul jsem. (Zřejmě na to čekali.)

„Řekněte mi. Vyhrožoval vám někdo přímo?“

„Ne.“

„Máte na někoho podezření?“

„Ne.“

„Co nějakí nepřátelé?“

„O nikom nevím.“

„Co nějaký vtipálek?“

„To asi těžko,“ odsekl jsem.

„Čím se živíte?“

„Jsem fotograf.“

„Pro koho pracujete?“

„Na volné noze... Prodávám svoje snímky do různých novin.“

„Aha. To je zajímavé.“

„Proč myslíte?“

„Co jste fotil naposledy? Myslím za poslední dva týdny.“

Na oko jsem se zamyslel.

„Už si ani přesně nevzpomínám.“

„Tak to zkuste. Může to být důležité.“

„Nejspíš nic zvláštního... přírodu, Staré Město... jo a taky maturitní ples.“

Oba se na sebe dlouze podívali, jako by mi snad ani nechtěli věřit. Znejistěl jsem. Ti dva se mi pozdávali čím dál míň.

„To je zvláštní.“

„Jak to myslíte?“

„Nijak to nemyslím,“ odmlčel se. „Jen naše země není zrovna bezpečná. A obzvláště pro novináře...“ Utrousil jakoby nic. „Ale z maturitního plesu vám nejspíš nic vážného nehrozí.“

Projel mi po zádech mráz.

„Ale nebojte se, vy nám hezky řeknete všechno, co bude potřeba, a my se postaráme o vaše klidné spaní.“

Bylo mi už nad slunce jasné, že tihle pánové nejsou jen obyčejní pochůzkáři a vypisovači pokut. A bůhví, jestli vůbec opravdu patří k policii. Nechápal jsem, co je to za zvláštní hru, ale rozhodl jsem se, že jim neřeknu nic, co by už sami nevěděli.

„Vždyť já vám přece rád sdělím úplně vše.“

„Ukažte nám, co jste v poslední době nafotil!“ řekl větu, ze které naprosto vymizela úvodní zdvořilost.

„Samozřejmě.“

Sáhl jsem znovu do papírové krabice a podal mu obálku s několika snímky. Letmo si prohlédl večerní Židovské město, Hradčany a ples průmyslovky.

„Řeknu vám to ještě jinak. Chci vidět úplně všechny vaše poslední snímky!“

Věděli o mně. Už o tom nemohlo být pochyb. Teď si jen zachovat chladnou hlavu, i když dost možná už bylo pozdě.

„Nevím, co tím myslíte,“ odsekl jsem.

„Už dost,“ bouchnul rozzlobeně pěstí do stolu. „Zavolal jste nás přece vy sám... pro svoji ochranu. Jestli vám máme pomoci, potřebujeme vidět opravdu všechno. A doufám, že si dokážete spočítat, jak by to pro vás mohlo být jinak nebezpečné.“

Zmocnil se mě strach a panika.

„Konec konců nebylo by to prvně, kdy se beze stop ztratí nějaký bezvýznamný novinář.“

„Vážně nevím...“

„No tak, snad nás tady nebudete zkoušet...“ ozval se trochu klidněji mladší policista, který se až doteď do výslechu příliš nezapojoval.

„Co vaše manželka? Ta se nebojí, že vás někdo sleduje? A že jste možná právě v ohrožení života?“

Žili jsme sice v odloučení, ale i tak jsem ji do toho nechtěl nijak zatahovat, a chtěl jsem jít s pravdou ven. Hned jsem si to zase rozmyslel a představil si

ten obrovský balík peněz, který mi ještě rádi za moji práci zaplatí celostátní noviny.

„Co by? I s tímhle rizikem si mě před lety brala,“ hrál jsem si na hrdinu.

„No, jak myslíte. Ale možná že dokonce i ona sama je v ohrožení... života.“

Zamotala se mi hlava.

Na chvílku se oba odmlčeli.

„Myslím, že už vám začíná svítat. Tak co, řeknete nám, co všechno jste v poslední době zvěčnil?“

„Ukázal jsem vám všechno. A vůbec! Nevím, kam se mě to snažíte natlačit.“

Ticho.

„Dcerka chodí ze školy sama, že?“

Mlčel jsem.

„Nikdo ji nesleduje... zatím.“

Polknul jsem naprázdno.

„Dětství je krásná fáze života, ale člověk se musí dožít dospělosti, aby si na něj mohl zavzpomínat,“ zazubil se.

Oba se mi dívali přímo do očí.

„Jak prosím?“

„Já myslím, že už si rozumíme.“

Prohrál jsem. Pochopil jsem, že tihle chlápci vždycky dostanou, pro co si přijdou. Sáhл jsem do kapsy košile a vytáhl rozmazaný obrázek, který jsem rozklepanou rukou podal majorovi.

„No vidíte. Stálo to za ty nervy?“

Bez sebemenšího vzrušení prohlížel fotografii, jako by snad podobných prozkoumal na statisíce, a pak si klidně zapálil cigaretu.

„Co si tam všechno viděl, kde to bylo, byl si tam sám...?“ přešel najednou na tykáni.

„Neviděl jsem vůbec nic.“

„Nelži!“

„Přisahám. Opravdu. Fotil jsem jen západ slunce nad lesem, neviděl jsem tam vůbec nic zvláštního. Když jsem to nechal vyvolat...“ Nebylo ani potřeba dokončit větu.

Něco si potichu zašeptali mezi sebou.

„Je toho víc? Máš nějakou kopii?“

„Ne. Jen tenhle originál.“

Zastrčil si pozitiv do kapsy u kalhot.

„Kdo o tom všechno ví?“

„Nikdo... vážně nikdo.“

Ticho.

„Nikomus ses o tom nezmínil?“

„Ne.“

„Zkus si vzpomenout...“ podíval se na mě podezíravě.

„Opravdu ne. Přísahám.“

Ticho. (Vždycky když se odmlčeli, propadal jsem ještě větší panice a beznaději. Nejspíš to moc dobře věděli.)

„To je dobře. Vůbec nemáme radost, když kvůli každé prkotině musíme tahat lidi na výslechy.“

„Co si budeme vykládat... Ani pro manželky to není procházka růžovým sadem, natož pak pro dětičky,“ doplnil ho málomluvný kolega.

Zděšeně jsem přikývl.

„Kdyby ses o nás chtěl náhodou někde zmínit, vzpomeň si nejdřív na ně.“

„Ano, pane,“ odpovídal jsem úplně rozklepaným hlasem.

„Konečně máš ten tón a barvu v obličeji, kdy se s tebou dá smysluplně mluvit.“

Hloupě jsem kýval hlavou.

„Já myslím, že už si rozumíme.“

„Ano.“

„To je dobře, moc dobře. Vypadá to, že jsi z těch chápavějších. Ani to netrvalo tak dlouho...“ Vstal. „Nemysli si, my si přece taky neradi přiděláváme práci, proto je lepší si to vyjasnit hned ze začátku,“ zašklebil se. „A dám ti ještě přátelskou radu na závěr.“ Položil svoji obří tlapu na moje zpocené rameno. „Kdybys, nedej bože, náhodou zase někdy na obloze vyfotil...“ udělal dlouhou pauzu, „řekněme třeba meteorologické balón, padající hvězdu, meteor nebo zvláštní přírodní úkaz, udělej nám propříště radost, a nech si to pro sebe...“

LUBOŠ ZELENÝ

Sen básníků

Na čas zavřeli poezii
Za pevné mříže ticha

Dveře tu jsou – však bez kliky

Srdce zlomeně odpočívá
(na patníku vzdychá)

Každý den trpělivě chodí na návštěvy

Okénkem hbitě podstrkuje
lákavá slova ---
a uvnitř zapečené pilníky

Potlučené fantazie

S jakým elánem na každém skoku
Řítím se stále budoucností kupředu
A příští dopad – špatný pokus
Zteplalá whisky bez ledu

Smečka psů náměsíčně vyje
S úplňkem luny za zády
A potlučené fantazie
Vrací se celé v krvi –

s přelámanými nápady

Helena jí otevřela hlavní vchod a vypustila ji na svobodu. Nezamávala jí, jako to dělává, když pouští domů žáky. Dokonce žádné ruky podání. Vyřízeno a hotovo.

Slečna, jež se zařekla vůči podzimním změnám počasí a doplácela na to teď modráním pleti, vykročila směrem k domovu. Zbavená zátěže, kterou jí její profese kladla na hřbet. V duchu si jásajícím tahem odškrtla další z položek svých pracovních povinností a bez velké námahy vyměnila myšlenky za myšlenky. Začala si plánovat své večerní aktivity. Co jen by si měla na večerní párty u Jolany vzít na sebe? Koho asi přítelkyně kromě ní ještě pozvala?

Helena si naopak jednu položku připsala. Zprávu o Margitce napíše, copak o to, ale může to být vůbec všechno pravda? Není v nějakém hororovém filmu? Margitka, ten brouček titěrnej, že by mohla být obětí zneužívání? Jak může být někdo tak nechutně zvrhlý, že si ukájí svůj chtíč na šestiletém děvčátku?

Stoupala zpátky po starém dřevěném schodišti a bylo jí těžko. Třeba je to doopravdy jenom blbý film. Za chvíli zmizí obraz a nastoupí titulky. Zábava skončí. Z kina se vypootácejí zhnusení diváci. Dají si jednu, dvě sklenky vína, aby zvládli návrat do reality a zase bude svět přiměřeně přijatelný.

Houby! Žádný extravagantní biják se nekoná. Helena je pořád tam, kde je. Ve škole pro žáky vzdělávané podle paragrafu 16 odstavce 9 školského zákona. Je ve své práci a všechno, čím se tu zabývá, je svět, ve kterém žije.

Pozavírá okna. Sklidí se svého stolu nedokončené přípravy na pondělí. Je najednou tak nezvykle uklizený. Nelíbí se jí. Jako se jí nelíbila ta nablýskaná slečinka. Neměla sem vůbec chodit. Helena si nepřeje, aby se Margitce dělo, co se jí dít nemá. Aby musela být přítomna soudu. Aby měla ještě smutnější oči, než jakými se dosud na Helenu dívala.

Má chuť do toho stolu bouchnout. Možná za to, že jí připomíná proběhnutou scénku. Cítí v sobě vztek, chaos, nedůvěru, bezmoc, a to všechno v ní kлокotá jak horká voda v rychlovarné konvici s porouchanou pojistkou. Má takovou doma v kuchyni. Ví, o co jde.

Neudělá to. Neudeří pěstmi do stolu, aby se uvolnila. Helena má mimořádně vyvinutou schopnost sebeovládání. Těžko říct, jestli jí je pokaždé prospěšná ...

Popadne svoji starou kabelu. Přes ruku přehodí slabou prošivanou bundu, jako by byla rozhodnutá ještě neodejít. Přitom jí vůbec nenapadá, co by tu dnes, v pátek po třetí hodině měla ještě pohledávat. Určitě je tu už poslední. Přesto se nesouká do rukávů a nepoužije přistavené schodiště vedoucí k východu. Schází staré dřevěné schody do srdce vily. Snad aby měla ještě jednou možnost nadechnout se těžkého zapáchajícího vzduchu. Tady se určitě od rána nevětralo.

„Jé, ty jsi ještě tady?“ vstoupí jí doslova pod nohy kolegyně Slávka. „Já tu mám Hedviku. Volal mi její táta. Prý se zdržel někde v autoservisu. Bůh ví, kdy si pro ni přijedou,“ seznamuje Helenu s komplikací pátečního odpoledne a tváří se při tom dost naštvané. „Měla jsem domluvenou kosmetiku. No, to už se tam nedostanu.“

„Dostaneš,“ skočí jí do řeči Helena. A to dost rezolutně. „Utíkej. Na kdy to máš? Třeba to ještě stihneš. Já tady s Hedvikou zůstanu.“

Sama neví, co ji to tak najednou popadlo. Asi že má tu bundu hozenou pořád jenom přes ruku. Není přece ještě na odchodu. Něco ji navádí, že takhle je to správně. Tady uvolní tu zaseklou pojistku a nechá dobublat vařící krev v žilách.

„Fakt? To po tobě nemůžu chtít. Ale když seš tak hodná, tak já teda letím. Máš to u mě!“

No jo. Však ona si to někdy vybere. Třeba. Neví ještě kdy a jak, ale určitě je jenom dobře, že to u Slávky má.

„Tak co, Květinko?“ osloví Helena Hedviku, aniž by kdy slyšela o tom, jak má Hedvika květiny ráda. „Jak se máme, Sluníčko?“

Odpoví jí mávání křídel. Hedvika třepotá rukama zdviženýma nad ramena jako motýl usedající na květ. Je nádherná. Ona je ve své trpké pokřivenosti skutečně nádherná. Slečna Čermáková by před ní mohla blednout závistí. Jenomže ta by se na dívku přivázanou k vozíku ani nepodívala. Nejspíš právě pro to. Aby neutrpěla porážku. Jisté obranné mechanismy fungují i bez vlastního přičinění.

„Jééé. Ty máš radost, vid? Já mám taky radost. Že můžu být zase chvíli s tebou,“ komentuje Helena Hedvičiny posunky. To jen, aby řeč nestála. Její řeč, samozřejmě. Je jí jasné, že tenhle rozhovor je dávno odsouzen k pouhému monologu.

Hedvika se snaží, kam až jí paže dosáhnou. Nemnoho chybí k tomu, aby doopravdy vzletěla. Ve svých představách už je beztak kdesi vysoko nad zemí. Nad loukou plnou rozkvetlých kopretin. Létá si a pohrává s víry lehkého vánku, který jí čechrá křídélka. Krásná, uvolněná, svobodomyslná Hedvika. Co si usmyslí, to může mít. Protože se nebojí snít.

Helena z ní nemůže spustit oči. Přitahuje ji jako snadno ulovitelná kořist. Skutečně! Od Hedviky toho může tolik dostat. Jen se neostýchat a brát!

Rozhodnutí přichází, aniž by pro něj cokoliv udělala. Helena zvedá paže nad ramena a nechává se unést stejnými víry, ve kterých povlává Hedvika. Přivírá oči, aby šla své představivosti naproti. Louka. Motýly. Kvítka. Všelijaká. Kopretiny jsou tam taky. Mává pažemi v podobném rytmu jako těžce postižená dívka. Už nepotřebuje mlátit do stolu. Je lehká a na onu vzácnou chvíli i bezstarostná. Terapie, která si ji našla sama. Díky Hedvice, jež nikdy nepromluví.

Na silnici za oknem zastavuje modrý vůz.

Ani jeden z motýlů si jej nevšímá.

Z vozu vystupuje muž.

Dospělá žena a k vozíku připoutaná dívka dál tančí svůj motýlí tanec.

Muž se zastavuje na chodníku před oknem bez záclon.

Za sklem se motýlci dál radují z květů pod sebou.

Udivený muž nevidí louku ani kopretiny.

Helena s Hedvikou vnímají pouze hedvábí svých křídel a sebe navzájem.

Muž uhranutý lehkostí bytí uvnitř nerozumí tomu, co se s ním děje.

Hedvika si s Helenou hraje na motýlí honěnou.

Muž ustrnulý v zadumání nad pozorovanou scénou je otec Hedviky.

Tohle je ten správný biják. Na tohle by se mělo chodit do kina. Jenomže smůla tohoto světa by z takového filmu učinila propadák. O nějaká vysněná melodramata dnešní lidé nestojí. Realita je už mnohokrát přesvědčila o své tvrdosti. Jen žádné změkčilosti! Byly by to jen lži a podvody!

„Ty černá hubo, grázle, cikáne špinavej, tu máš!“

Rozléhá se ulicí před školou na kraji města. Před několika minutami skončilo vyučování nejmenším žákům. Ač by se to mohlo zdát podivné, patří k nim i poněkud vytáhlý Samuel a z gruntu široký Štěpán. Neodcházejí však domů spolu. Jéje! To by se dřív skála zazelenala a moře vyschlo, než by tihle dva našli společnou řeč a krok. Kdepak! Samuel má před Štěpánem náskok. Protože umí onu nejzákladnější věc. Totiž zavázat si tkaničky. Štěpán ještě zápasil s obouvací lžící a napevno sešněrovanými botami, když už Samuel nastavil tvář slunci a z hloubky kalhotové kapsy vytáhl zapalovač. Ukradl dnes ráno mámě cigaretu a těšil se na ni celé dopoledne. Déle už čekat nevydrží. No co? Je už přece ze školy venku, tak může, ne?

Škrtne zapalovačem poprvé, podruhé, ale vítr mu plamínek sfoukne pokaždé dřív, než se mu podaří nastavit ho té štíhlé dobrotě mezi rty. Jaká škodolibost! Zkouší Samuel znovu a znovu zažehnout konec uloupené cigarety, když v tom dostane ránu. Ruka se zapalovačem vystřelí k místu, kde to pekelně zabořelo. Ještě že je ten oheň nakonec tak vrtkavý. Jinak by tenhle černovlasý krasavec mohl mít v týle vypálenou lysinku.

Chuť na cigaretu najednou ustupuje do pozadí. Samuel se cítí být napaden, a to v něm vyvolává přirozenou potřebu obrany. Otáčí hlavu směrem, odkud ránu schytl. Nemůže tušit, k jakému neštěstí jeho čistě reflexní chování nahrává. Kdyby hlavu neotočil, roztrhl by mu kámen nanejvýš kůži kolem ucha. Takhle se mu zarývá přímo do tváře. Štěpán si ke své bezdůvodné pomstě našel opravdovou zbraň. Šutr v jeho dlani má tak ostrý hrot a hranu, že Samuelovu sametovou pokožku páře jak chirurgický skalpel. Jen s tím rozdílem, že po sobě zanechává mnohem hrubší a rozšklebenější stopu.

Samuelova tvář se barví doruda. Ani přiložená dlaň, kterou zraněný chlapec tiskne k ráně, nedokáže zastavit proudy lepkavé krve. V momentu mu stéká po krku a vpíjí se do černé bundy, na které zvolna ztrácí svou výřečnou barvu. Navzdory hrůznosti celé scény se na chodníku před školou, jak líná kočka na zápraží, rozvaluje ticho. Jakoby chtělo dát vyniknout obrazu. Štěpán už přestal se svými nadávkami, Samuel v němém údivu nekřičí, nesténá, nenaříká. Bolet ho to ale musí zatraceně.

Z auta zaparkovaného na protější straně ulice vyběhá starší žena. Je to Štěpánova babička. Vyhověla dnes žádosti své dcery a dojela vyzvednout vnuka, o kterém nemá nijak valné mínění. O jeho do nebes volající rozmazlenosti už s dcerou před nějakou dobou přestala diskutovat. Nikam to nevedlo. Tak co by se starala. Ona už má právo na svůj klid. Kdyby se snad, Bože nedej, měla starat o Štěpána ona, i kdyby to mělo být třeba jen na jediný víkend, prošel by si u ní kluk takovou převýchovou, až by ztratil pár těch sádelnatých faldů na bříše. Pro jednu to skousne, říkála si, však nejde o víc než ho odvézt ze školy domů. Tam už si prý kluka převezme ten chlápek, co o něm dcera tak básní. Jiří se, jestli si dobře vzpomíná, jmenuje.

Tahle babička, co se vymyká vzoru všech rozmazlujících babiček, jako jediná viděla, jak se to semlelo. A jako jediná běží zraněnému klukovi na pomoc. Vlastního vnuka při tom přehlíží jak žirafa mravence. Dobíhá doslova v poslední vteřině. Samuelovi se z té nenadálé újmy točí hlava a ztrácí rovnováhu. Žena, jen o málo vyšší než on, ho zachytává v pádu. Má co dělat, aby se sama udržela na nohou. Vzpírá se slabosti ve svých kolenou a s cikánským klukem v pažích se sune ke vchodu školy. Je to nejbližší a jediné místo, kde tuší pomoc. Ještě než se jí podaří uvolnit jednu ruku pro zvonek, otevřou se dveře a ženský hlas poznamenaný nikotinem zahaleká:

„Bože, Same, kdes k tomu přišel?“

Jedenáctiletý cikán s tváří krásného muže k tomu přišel tak, že si na něm jeden matkou zvykovaný ukňouránek vylil zlost na svůj osud, jehož už dávno přestal být pánem.

Na Štěpánka toho je zkrátka moc. Každým dalším dnem v péči svého velmi nemoudrého zákonného zástupce víc a víc. Od dnešního rána dokonce mimořádně mnoho. Nejen, že musel do té příšerné školy, která mu páchne jako sto nemytých cikánů, před kterými aby se měl v jednom kuse na pozoru...

Vždyť ho donutili ohnout k jeho vlastní botě! To on přece nikdy nedělal. Ponížení, kterého se mu dostalo od paní učitelky při vycházce, ho svědíl jako neléčená kopřivka...

Pak ten konflikt při vyučování! Jak by mohl něco dělat, když se mu kolem lavice neustále producíroval ten černej frajer?

Jako vrchol všech spiknutí, kterým dnes musel mazánek Štěpánek čelit, pro něj doopravdy namísto mámy přijela babička. Kdyby na něho alespoň čekala u dveří! To se mu ještě nikdy nestalo, aby musel dojít k autu sám! Jak mu to jenom máma mohla udělat? Měla přece babičce vysvětlit, že je tu všude kolem samý cikán!

Štěpán neměl jinou možnost. Musel přece zaútočit dřív, než by si na něj dovolil ON! Byla to vlastně jenom nutná obrana. Cítil to, věděl to, že si na něj bude Samuel dovolovat. Nezbyvalo mu nic jiného. Vzal první větší kámen ze záhonku u školy. Nemůže za to, že byl zrovna ostrý jako čepel. A vůbec! Vždyť ta huba černá si to

zaslouží. Všechny černý huby by si to zasloužily. Máma by to taky udělala, kdyby mohla. Udělal to tedy i za ni. Vyřídil si to alespoň s jedním z nich.

Tolik Štěpán bezprostředně po hrubém napadení svého romského spolužáka, který zjizvením tváře přišel o šanci stát se krásným cikánským baronem.

(Ukázka z knihy Škola na kraji města.

Vyšla ve vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.)

OLGA NOVOTNÁ

*

Skáče blecha zvesela,
počítá si v duchu.
Před ní celá kapela,
večeře je v suchu.

*

Slimák vlezte na jahody,
uspořádá si tam hody.
Pochutná si na zeličku,
nevynechá kapustičku.
Pan zahradník zlostně křičí,
zítra se pas na jehličí.

*

Koukej, mamko, táta chvátá.
Honí venku myš.
Zalezla mu do altánu,
nejspíš tam má skrýš.

*

Pavouk tiše souká nit,
hezký domek chce z ní mít.
A do domku na mou věru,
pozve mušku na návštěvu.
Muška mu však nevěří.
Snědl bys mě k večeři.

(Z knihy veršů pro děti „Skáče blecha zvesela“.

Vyšla letos v nakladatelství ANAHITA.)

ŠTĚPÁNKA SAADOUNI

DISIDENT

„Už ho máme,“ vykřikla hospodářka Houžvičková jako prospektor, co konečně objevil zlatou žílu, a rozrazil dveře u starostovy kanceláře bez zaklepání. Velké věci nesnesou odkladu. Starostovi Koblížkovi zaskočila tlačenka a hlasitě se rozkašlal.

„Co blázníte Houžvičková, málem jsem se udusil, to nemůžu mít ani v poledne klid?“

„Máme ho,“ opakovala Houžvičková a oči se jí leskly fanatickým nadšením. „Teď Kobylovským konečně vytřeme zrak.“

Nenávist mezi obcemi Kobylov a Údolí sahá až do hlubokého středověku. Do časů kdy tudy táhl v létě král Jan Lucemburský na jednu ze svých válečných

výprav. Vesnicí Údolí jen projel, ale v Kobylově se prý zastavil na návsi, přilbou nabral vodu ze studny a prohlásil. „Zaplatpánbu, tady mají aspoň studnu, v tý díře vedle není snad ani voda.“ Kobylovští to slyšeli a plesali. Od té doby dělali na svoje sousedy dlouhý nos a vzájemná nevráživost se táhla historií jako červená nit. Kluci z Kobylova a Údolí po sobě přes hranice katastru házeli kameny. Ženské při okopávání brambor si navzájem vyhrožovaly motyčkami. V době kolektivizace obě vesnice závodily v tom, kde nejdřív založí družstvo a pořádaly hony na kulaky. Kvůli soutěži o nejvyšší výnosy skončili postupně předsedové obou družstev Kobylov a Údolí v kriminále za falšování výsledků hospodaření. Po převratu zase obě obce soutěžily v tom, kdo rychleji obě družstva rozkrade. Teď ale měli Kobylovští proti Údolí v ruce trumf nejvyšší, měli svého disidenta.

Profesor Josef Nechleba byl pražský historik, filozof a překladatel. Ke své smůle a z přesvědčení podepsal Chartu, Několik vět i Dva tisíce slov. Za to si vysloužil nepřítelů mocných. Z fakulty ho vyhodili, kolegové se mu na ulici vyhýbali, proto se rozhodl odstěhovat na chalupu do Kobylova, kde pracoval jako zemědělský dělník a obecní kronikář. Pád režimu ho zastihl už za hranic starobního důchodu ale v naději, že dobro zvítězí nad zlem a on se bude moct vrátit na fakultu. Když přijel do Prahy na návštěvu v domnění, že bude konečně oceněn a rehabilitován, na fakultě ani netušili, kdo Nechleba je. Jeho mnohem mladší a drzejší kolegové mu neomaleně naznačili, že by ve svém věku měl na akademickou půdu zapomenout a spíš jako důchodce má trénovat skoky do rakve. A tak se profesor Nechleba rozhodl, že si splní svoje poslední velké přání. Vydat knihu o Masarykovi. Dílo v počtu několika stovek stran nabídl postupně asi padesáti nakladatelstvím. Všude ho odmítli. „Víte pane profesore, ono je to trochu nuda,“ konstatoval šéf nakladatelství s příznačným názvem Nová doba. „Kdybyste tam měl aspoň něco pikantního, nějaké drby ze soukromí, třeba milenky, lidi to mají rádi,“ podotkl šibalsky nakladatel, kterého profesor Nechleba okamžitě pasoval na Nedouka. „Co to mluvíte, člověče, přece nebudu zesměšňovat našeho největšího státníka,“ ošil se Nechleba. Nakladateli byl ale ten prskající děda v oblýskaném saku, který sem zabloudil z filmu pro pamětníky, bůhví proč sympatický, nebo mu ho bylo spíš líto.

„Pane profesore, umíte aspoň řeči? Potřeboval bych něco přeložit, když se domluvíme, tak to s tím vaším Masarykem nějak uděláme,“ vemlouval se Nedouk, který o Masarykovi věděl jen to, že to byl prezident a jmenuje se po něm náměstí. „Samozřejmě, mluvím německy, italsky a anglicky,“ rozzářil se Nechleba. „Tak to asi znáte americkou spisovatelku Jackie Collinsovou. Moc oblíbená, knihy jdou na dračku, ani to nestíháme dávat přeložit. Jen by vám nesmělo vadit, že je to takovej lehčí žánr. To víte, lidi se chtějí bavit po tý době krutý totality,“ konstatoval Nedouk, který s ohledem na svůj věk, totalitu zažil maximálně ve školce. Knih bylo hodně. Collinsová se činila. Knihy měly barevné obaly a zajímavé tituly. Hřebci. Svět je plný rozvedených samců. Co rozvedenou srbí. Hned na první

stránce spisovatelka barvitě popisovala soulož. To téma jí vydrželo na tři další stránky. „Človče, to je hnůj. Já jsem překládal Shakespearovy sonety. K tomuhle se nepropůjčím,“ zavyl profesor Nechleba a celý brunátný vyběhl na ulici.

Profesor Nechleba zemřel ve vlaku z Prahy cestou domů na srdeční příhodu. V Kobylově se dozvěděli o jeho disidentské minulosti a vzdělání teprve až když přijel právník z Prahy vyřídit pozůstalost. V souladu s novou dobou se Kobylovští rozhodli umístit na domečku, kde profesor žil, pamětní desku a udělat z něho památník, sousedům v Údolí na vztek. Přesto že ještě dva měsíce před tím zastupitelé v Kobylově odhlasovali, že tu kůču po potrhlem Pražákovi je potřeba zbourat. Existence památníku pražského disidenta v Kobylově byla pro zastupitele v Údolí jako rána kladivem. Ale teď se mělo všechno změnit. Kobylovským je třeba zatnout tipec, za každou cenu.

„Už ho máme, že jsem si na to nevpomněla dřív,“ vyla Houžvičková, jako šakal svolávající smečku. „No přece Franta Brož!“ Franta, kdysi traktorista v JZD byl v sedmdesátých letech v Údolí známou postavičkou. Měl pověst kverulanta, který se s každým hádal, na schůzích družstva vykřikoval, kritizoval a jednou dokonce veřejně prohlásil, že mu soudruzi komunisti můžou s celým osevním plánem políbit prdel, protože není otrok, aby dřel i v neděli. Pak z vesnice záhadně zmizel. Nicméně se vědělo, že jeho máma dostávala před převratem dopisy ze západního Německa. Franta emigroval, ale revoluce se nedočkal. Měsíc před tím ho na přechodu v Hamburku přejel ožrala v mercedesu.

„No jestli je to tak, Houžvičková, tož já to nadnesu na zastupitelstvu a vy sepíšete životopis toho Franty. Hlavně zjistíte, kde přesně bydlel. Myslím, že to bude v tý ratejně, co nikdo nechtěl koupit, a tak jsme z ní udělali obecní skladiště. Hasiči si tam schovávají hadice a flašky od piva. Když to dobře pude, v září tady máme slávu. To by v tom byl čert, abychom těm Kobylovským nenatrhli triko,“ usmíval se spokojeně starosta Koblížek a drbal se tužkou za uchem. Prohlásit Frantu Brože čestným občanem Údolí a bojovníkem proti komunistickému režimu bylo na zastupitelstvu pouhou formalitou. Snaha pokorit nenáviděného souseda byla tou nejlepší motivací. Hospodářka Houžvičková se pustila do sepisování životopisu prvního Údolského disidenta, ale pořád nevěděla, co tam má napsat. Chyběly jí hlavně vzpomínky pamětníků. Frantu skoro neznala, až jí někdo poradil, že Frantova máma Marie Brožová za svobodna Sušilková, měla prý nějakou sestru, starou pannu, co žije v domově důchodců ve městě. Jediný žijící příbuzný, to bude terno. Starou Sušilku přivezla pečovatelská služba. Frantova tetka byla sice na vozičku, ale hubu měla jako meč. Jen dorazila, vynadala starostovi Koblížkovi, proč ji sem tahají takovou dálku. Když se dozvěděla, oč jde, smála se tak, že jí málem vyletěla z pusy protěza.

„Tak Frantu budete oslavovat! No to byl výlupek všech ctností. Moc hodnej kluk. Sestra ho vyhodila z domu, protože chlastal, s každým se štěkal a ruce mu šly

dozadu. Moc dobře si to pamatuju. Od té doby se doma neukázal. To že zdrhnul za kopečky, bylo jeho jediný štěstí, protože jinak by asi skončil v kriminále a“

„Odvezte tu bábu,“ zasípal starosta Koblížek, zatímco se mu v obličejí vystřídaly všechny odstíny zeleně. „Tohle zůstane jen mezi náma, Houžvičková. Jestli to někde vyslepičíte, tak vás uškrtím vlastníma rukama. Kdyby se to dozvěděli v Kobylově, roznesou nás po celým okrese. A to má na tu slávu přijet kupa novinářů, televize i nějaký poslanec.“

Věta, nějak si s tím musíme poradit, se stala na obecním úřadě v Údolí heslem dne. Všechny ostatní události se řídily v jejím duchu. Konečně nastal velký den. Starosta a hospodářka Houžvičková vybrali tu nejlepší místnost v bývalé chalupě rodiny Brožových, když z ní před tím vystěhovali hasiče s hadicemi i sudy od piva. Židli a stůl si půjčili na úřadě, nanosili dovnitř kytice, sehnali i nějakou starou fotografii dětí ze základní školy, doufajíc, že se nikdo nebude pít po tom, jestli je na ní i malý Franta Brož.

A pak se to hrnulo. Na zdi Brožovic chalupy zářila pamětní deska. Přijel hejtmán a krajský poslanec, lídři politických stran, několik podnikatelů z města, tlupa novinářů z okresních plátků i z televize. Také Údolští sousedé, zvědaví na tu slávu. Samozřejmě celé zastupitelstvo z Kobylova, které se tvářilo, jako kdyby jim uletěly včely i s úlem. Zato starosta Koblížek se dmul pýchou a vychutnával svůj okamžik triumfu nad nenáviděným sousedem. Univerzální expert na řečnění z městského úřadu dělal kustoda, ukazoval místo, kde si disident Brož jako malý hrál, předváděl jeho fotografii z dětství. Fotoaparáty cvakaly, okresní pisálkové měli žně. Lidé, kteří Frantu Brože vůbec neznali nebo ho nemohli ani cítit, se slzami v očích vyprávěli do televizní kamery o společných hrách s velkým kamarádem, o výpravách za dobrodružstvím do cizích zahrad a hlasy se jim zadržovaly dojetím. Pak promluvil poslanec, který před tou slávou o nějakém Frantovi Brožovi z Údolí nikdy neslyšel. Zdůraznil jeho zásluhy i jeho činnost v disentu, rozebral jeho osobní život i odvahu v boji s nenáviděným komunistickým režimem. Ani na věnec nezapomněl.

Nastal čas loučení. Slavní hosté se rozjížděli domů s mastnou hubou, zastupitelé z Kobylova byli nenávisť zelení. Nikdo si ani nevšiml staré babky na vozíčku, která se celou dobu smála tak, že jí málem vypadla z pusy protěza a opakovala si pro sebe: „Kdybyste věděli...“

- **Nechce-li se vám dělat, alespoň pracujte.**
- **Nepouští ho ke slovu – nepotřebuje z něj udělat muže.**

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

MIROSLAV KUBÍČEK

PROUD

proud valí se valí
přes balvany a oblázky
voda jak s bělásky

chlapecká ruka pod kamenem
bázlivě hledá pstruha
večer zde usíná duha

ponořená hvězda rozzáří
našlehanou chloubu
 pryč je mé proti proudu

XXXVI

jsem věčný venkovan
jsem kvetoucím bramborovým polem
jsem vůní zrajícího obilí
jsem teplem starých chlévů
jsem tichem za poslední brázdou
jsem polednem s modlitbou zvonů
jsem posvícenskou muzikou
jsem poslední procházkou domů

LII

už končit za vodou
ani radost ani sláva
už jen povolným krokem
dojít i náhodou
dříve proti proudu
pak stále ve střehu
už zůstat ke vzteku
tonoucím na břehu

XXVI

ještě jsem tady
vidím rozvítý den
jak duši kamene
s posedlou tvorbou
vyklíčí báseň
třeba pro nikoho
jako když vzlétněš
s voskovými křídly

(Verše ze sbírky V JISKŘIVÝCH CHVÍLÍCH. Vydal OFTIS v Ústí nad Orlicí
2019)

- Oženil se z rozumu, rozvádí z lásky, protože rozum už pozbyl.
- Zástupci, nebo jen zas tupci?
- Čas jsou peníze, nekazte si ho proto jejich utrácením.
- Jak bojovat proti korupci? Větší úplatky brát, než dávat.
- Postavil si hlavu – z nakradeného!
- Reklama musí být tak hloupá, aby oslovila každého.

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

PUBLICISTIKA

Jeden z názorů

Dovolte mi krátké zamyslení nad příspěvkem v Kruhu číslo 56 reagujícími na text Marcely Marboe „Poradí mi někdo?“ Každý z těchto postřehů, ať paní Hojné, tak i pana Lojína, má svou pravdu a oceňuji, že oba své názory otevřeně vyjádřili. Přesto mi v nich, ale i mimo ně, chybí něco, co považuji za důležité. Půjdu přímo k věci. Chybí poděkování. Za to, že Marcella využila své dlouholeté zkušenosti, srozumitelně je zformulovala, zveřejnila a zabojovala za většinu z nás. Je jí to vlastní a ten, kdo ji jen trochu zná, ví, že v jejím slovníku a činech nad slovem „já“ převažuje slovo „my“.

Nelze oponovat názoru, že v době sociálních sítí a internetu se pojem regionální kultura poněkud stírá. Na druhou stranu se domnívám, že tato média nejsou každému blízka a řada z nás raději věnuje čas a energii psaní než sebe prezentaci. Bohužel dnes je to tak nastaveno a v přemíře nabídky na knižním trhu to je jedna z mála cest. Škoda, že se většinou prezentaci knih nevěnují nakladatelství výrazněji. Ale zřejmě to není v jejich silách, stačí se podívat do knihkupectví, kde regály přetékají přemírou nových titulů. Pokud by tak důsledně činily u dobrých a nadějných knih, považovala bych to za nejvhodnější a nejdůstojnější způsob. V jejich zájmu i zájmu autorů. Protože pokud spisovatel věnuje kousek života psaní, do kterého se snaží vložit to nejlepší ze sebe, obvykle chce „zanechat po sobě stopu“, ať si to přizná, nebo ne.

Mistr zkratky František Uher ve své poslední sbírce napsal báseň: V závěji hledáme pravdu zasněženou Každý jen tu svou Každý jen tu svou. Neměli bychom při tom hledání zapomínat na ty, kteří nejsou lhotejní a nerezignovali.

Děkuji Marcelle za to, že má stále dost sil a vůle dělat něco dobrého pro druhé.

Iva Tajovská

HOST KRUHU JEKATĚŘINA VLADIMÍROVNA POLJANSKÁ

Narodila se v Leningradě. Tam také vystudovala Lékařskou universitu I. P. Pavlova, pracuje jako lékař specialista.

Poezii publikuje v časopisech a novinách (Něva, Děň i noč, Literaturnaja gazeta, Piter – book, Družba narodova a dalších). Vydala čtyři sbírky poezie: „Bubenci“ (1998), „Žizni něotbělennaja nit“ (2001), „Geometria svobody“ (2004) i „Sopro-

tivlenie” (2007). V roce 2012 vyšel v Moskvě výbor z její poezie s názvem „Voin v pole odinokij“.

Její verše byly přeloženy do polštiny, bulharštiny, češtiny, anglického a japonského jazyka a publikovány v zahraničních časopisech a sbornících.

Od roku 2002 je členkou Svazu ruských spisovatelů. Je laureátkou řady literárních soutěží. Překládá do ruštiny poezii polských a srbských básníků, zúčastňuje se mezinárodních festivalů poezie.

Česky v roce 2010 jsem vydala v mém překladu výběr z jejích veršů s názvem „Holubí hejno nad Petrohradem“ a v r. 2012 v knize pěti autorů „Pátý rozměr – poezie“ dalších několik básní.

*...vždyť tak si mě mohou splést s těmi,
co píší o motýlech a růžích*

sdělení na sociální síti

Ano, o motýlech a květech budu psát
Naschvál všem smrtím a válkám – budu, rozhodně,
Jinak se nedokážu přenést přes bolest a strach,
Pokud je nebudu mít neustále a všude při sobě.

Ano, budu psát o nich, o křehkých,
Protože jejich hrdinství je větší než naše člověčí.
Lehounká křídélka a tenké lístečky –
Celý jejich svět je starší a moudřejší.

Budu psát, protože bez nás, beze všech
Život se obejde, ale bez nich sotva.
Prostě puknou, rozpadnou se jak ořech
Plány, ambice a veškerá naše pýcha.

Protože až nebudou „naši“ a „cizí“
A přes rozpaky a stud hořký
Vrátíme se, abychom si jich zase všimli,
Uvidíme věčnost v jediné chvíli.

Před ohranou frází na zlobu dne,
Šílených nákladů veršů podbízivých,
Anděli Blahého Mlčení, ochraň mě,
Ústa mi sešij režnou nití.

Radši si ukousnout jazyk, nemá se utrápit,
Zahynout beze stop, jak potok ztratit se pod zemí,
Nežli se davem probíjet lokty ostrými,
Abych dosáhla uznání – kdo ví čích...

Raději zmizet, normálně – zemřít,
Verši rozervaná zevnitř.
Jen abych hořela před Tvou tváří,
Jenom poslouchat, když Ty budeš mluvit.

Jen poslouchat, zaposlouchat se do Tvých kroků,
Za zavřenými víčky představovat si Tvůj svět...
Věčnost ve mně, prosím Tě, schraňuj,
Protože jsem také jen člověkem.

V době kdy srdce shon zachvátil,
Vyžaduje se být pokorná a podřízená.
Anděli Blahého Mlčení, ústa zamkni mi,
Abych před Slovem nezhřešila.

Zpracovala Věra Kopecká

HOST KRUHU IVAN FONTANA

NÁPADY OPTIMISTY

- *Svědomy je to, co nám diktuje jistá tabu – respektujme ho.*
- *Skutečný život to je pár let mezi dospělostí a rodičovstvím.*
- *Jedna vlašťovka jaro nedělá, ale může být dobrým průzkumníkem!*
- *Elektronické heslo na seznamu hackerů.*
- *Žádná země nepostrádá stíny horních deseti tisíc.*
- *Problém globalizace: jak se vyrovná pravítka s rovníkem?*
- *Kanadský humor vzniká únikem teplot ze severního pólu.*

- Doba vykreslená v barvách – jaká mystifikace diváka!
- Divák musí mít růžové brýle, byť by koukal jen skrze destičky slídy.
- Literární skupina: *Sixty eight publishers.*
- **Intelektuála poznáte na první pohled, je hubený a krade myšlenky. Samozřejmě že ho musíte chytit při činu.**
- Každá slabika se chová jako sněhová koule. Nabaluje se.
- **Každý nový román by měl vyschnout na slunci. Promiňte, ale vždyť jde většinou o hnojivo!**
- Boží laboratoř akreditovaná před 80 milióny léty.
- **Anglická stopa v evropském soudním dvoře.**
- Upozornění v chrámu: loďka s kadidlem nestačí pro záchranu všech věřících.
- **Co je duchem doby? Mamon a hobby.**

BUBÍNEK ČASU

PŮLNOČNÍ

*Půlnoc odřízla den,
laserovým skalpelem.
Ač je téměř slepá,
na dálku cítí štiplavý kouř
sladkých cigaret.*

*Ponocný s dlouhou
mosaznou trubkou
vítá nový den.
Pod Jindřišskou věží
hraje dixiland a vlaje fén.*

KACHNIČKA

*Kachnička mandarinská
přistála na vodní hladině,
vítr ji lehce unáší
spolu s půlnoční Lunou.*

KREJČOVSKÁ PANNA

*Krejčovská panna v salónu
paní Evy je celá dřevěná a barevná
skoro jako podle Mistra Lieslera.
Sukně má až na zem
a rychle spíchnuté bolerko!
Je jako jedna báseň Karla Sýse.
Byla prý dávno vysvěcená.*

SVĚT PODLE VŮNÍ

*Svět rozdělený podle vůní
nemá sever, nemá jih,
chybí mu točny polární
a nikdy, opravdu nikdy
nestůně.*

*Milion vůní vládne společně.
Vítr vane od moře
jako pasát či lehký fén
za dovozem stojí chutě
obchody z dálky šalebné.*

BURZA SLOV

*Výměna slov probíhá
pod taktovkou roty básníků.
Slova unikají bezpečnostními rámy.
Zní stříbrnými píšťalami varhan
a vrbovou píšťalkou.*

*Každá báseň je gyroskopem vesmíru,
zkus ji zadržet silou, nesnaž se
zbytečně ztratíš síly, každá báseň
psaná pod sluncem má vlastní květ.
Přivoň si k růži.*

ALMANACH POEZIE DELTY DOMOVŮ

V pátek 28. června se v sále Slovenského domu v Praze uskutečnilo představení nového, už 12. almanachu české poezie. Editorem almanachu, stejně jako všech předchozích je Vladimír Stibor.

Přítomné autory, kterých bylo více než 50, přivítal ředitel Slovenského domu a vyjádřil potěšení, že se setkání odehrává právě tam. Rovněž Vladimír Stibor přivítal přítomné, poděkoval jim za účast v almanachu, zmínil zařazené, již nežijící autory a požádal o úvodní slovo Františku Vrbenskou, která vřelými slovy ocenila dlouhodobou editorskou a organizačtorskou práci Vladimíra Stibora při vydávání almanachů a vyzdvihla jejich význam. Popřála všem pěkný poslech, hezké čtení a další tvůrčí úspěchy. Ukázky básní tentokrát četli přítomní autoři, kteří většinou představili básně nejen své, ale i některých dalších básníků z almanachu. Čtení otevřela Františka Vrbenská, nejpůsobivější vystoupení připravila Radana Šatánková, která přednesla verše za klavírního doprovodu. Zajímavé bylo představení Evy Hrubé. Obě jmenované se divadlu poezie a přednesu věnují profesionálně. Přidala jsem se rovněž k recitujícím a kromě své básně o Praze jsem přednesla verše Jindry Lírové, s níž se znám už mnoho let. Pořad byl asi hodinový, v příjemné komorní atmosféře. Z autorů Střediska se setkání zúčastnil ještě Martin Vídenský.

Letošní almanach s názvem Delta domovů má 142 stran a verše více než 70 autorů. Z editoria Vladimíra Stibora bych ráda citovala: „V Deltě domovů jsou zastoupeni tvůrci od patnácti do devadesáti let, poeti ověnění slávou, utrpením i cenami, básníci zapomenutí, zatracovaní i neznámí, spisovatelé na začátku či na konci své literární pouti. Jejich pouto a láska k rodnému českému jazyku je však silnější a mohutnější než cokoliv jiného.“ a v závěru vyjádřil přání „Kéž bychom se mohli všichni do Delt domovů vracet.“

Z autorů Střediska jsou v almanachu: Z. Líbalová, L. Matysíková, M. Vídenský a V. Kopecká.

Věra Kopecká

Ukázky z almanachu *Delta domova z poezie* V. Stibora a autorů SVČS:

Zdenka Líbalová

Diagnóza

Srdce nám vysychají
mění se
v bankovní výpisy
a výkazy zisků

Planeta chřadne
a nás to nezajímá
protože zatím
je ještě čas

Martin Vídenský

Podzimní smutky

Tmavými okny
dohořívá podzim.
Co nespálil
letní žár,
první mrazy
pálí.

Sytý nach
v jeřabinách
uždibují ptáci
a smutně krásné
jsou ty dny,
kdy blankyt v šípčích
vykrvácí

a nádraží osiří.

Libuše Matysíková

Mám ráda med

Mou včelařskou vidličkou odvíčkuji
rámky
A odvíčkované vložím k vytáčení
Medomet již očekává medobraní

Radostně točím klikou
A med varhánkovatí na síta
Dostatečně okape, vyčeří

Věra Kopecká

Džbán

Být jako džbán
co chytá rosu
na doušky ji proměňuje
živou vodu snů

Být květem ve džbánu
prostřeným stolem včel
a okrasou tvého domu

Jsem džbán
a neustávám
Po kapkách rosa padá
slza slaná
na dno mé

Vladimír Stibor

Ona

Až půjdu prvně proti ní,
nebudu vědět, co mě čeká.
Pálí na plátech vzdálená koření,
vykřikne Pohltí tě řeka.

Čeho by ses vlastně bál?
Hora v dálce jen tak nezmizí.
Vnitřní světla olíznou sál,
a to malé nic zvítězí nad vizí.

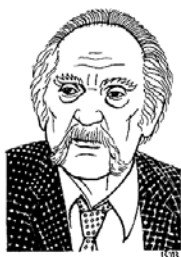
Budu se o tebe opírat zády;
odpustím stínům na slunci i skryté vady.
Bez nich se poutník sotva vleče;

cestou ztratí všechny brady,
vnější tuk, strach, co nelze zavřít do zahrady.
Modlí se za tebe, když se nedíváš, tiše a v kleče.

VZPOMÍNKA NA OSOBNOST VLADIMÍRA PRECLÍKA

Profesor akademický sochař Vladimír PRECLÍK (1929 – 2008) se narodil před 90 roky.

Jde o sochaře světového významu, malíře, spisovatele, vysokoškolského profesora a východočeského patriota.

* 23. květen 1929 Hradec Králové

† 3. duben 2008 Praha

Prof. akad. sochař Vladimír Preclík, předseda Svazu výtvarných umělců Mánes, člen českého PEN klubu, předseda Občanského sdružení Křížová cesta, univerzální a všestranný umělec se etabloval i jako moderní malíř, spisovatel literatury faktu, vysokoškolský pedagog a iniciativní organizátor výtvarného umění. Byl univerzální složitou uměleckou osobností, všestranným sochařem a řezbářem, kameníkem i restaurátorem, moderním malířem, myslitelem i výtvarným publicistou.

Narodil se sice v Hradci Králové, ale už v srpnu 1929 se rodiče s tříměsíčním synkem přestěhovali do Josefova. Zde prožil své dětství a mládí v rodině železničnického strojnámce Aloise Preclíka a jeho ženy Anny – známých výrobců divadelních loutek. Na své dětství V. Preclík vzpomíná ve své autobiografii *Holomráz* (1995). V letech 1943–1945 se v Hradci Králové učil řezbářství a pozlacovačství. Po válce absolvoval Vyšší průmyslovou školu kamenicko-sochařskou v Hořicích v Podkrkonoší (1946–1950) a vystudoval sochařství na Vysoké škole uměleckoprůmyslové (1950–1955) u profesora Josefa Wagnera, významného jaroměřského rodáka.

V. Preclík jako sochař tvořil v kameni, dřevě v kombinaci s heterogenními materiály: kovem, plexisklem, textilem, kůží i kožešinou. Od roku 1958–1961 vytvořil cyklus portrétů *Česká avantgarda* a pak od roku 1957 se věnoval sochařské práci ve dřevu. Zejména cykly *Vertikální kompozice* (1958–1961), *Klenotnice* (1962), *Konkréty a Antistroje* (1963); *Orchestriony a Partitury* (1964); *Stará provençalská města* (1965–1967). Od roku 1968, kdy vznikl cyklus *Květy*, sochy polychromuje a zlatí. Proniká i do zahraničí. V r. 1967 je zastoupen na výstavě 50 sochařů světa na Světové výstavě v Montrealu a také vytvořil monumentální skulpturu pro *La jeunesse musicale* v kanadském Orfordu; 1967 se zúčastnil 9. bienále v Sao Paulu. Od r. 1966 inicioval Preclík Hořická mezinárodní sochařská symposia, kde 1966 a 1968 vytesal monumentální skulptury z hořického pískovce. I později své sochy řadil do cyklů nebo soukromých prostředí. Od r. 1961 vytvořil řadu realizací do veřejných prostor, exteriérů i interiérů. Za normalizace nebyl příliš v kurzu, stále však tvořil. O to více byl aktivní po listopadu 1989. V letech 1990 až 1992 působil na politické scéně jako poslanec České národní rady.

Od roku 1992 působil na fakultě výtvarných umění při Vysokém učení technickém v Brně jako profesor a v letech 1993–1997 i jako děkan. Za vzornou činnost obdržel od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR medaili prvního stupně.

Do roku 1994 uspořádal 88 samostatných výtvarných výstav, především v zahraničí. Vydal 12 autorských a spoluautorských knih.

V Josefově na zahradě domu u svých rodičů a bratra Jiřího v létě 1966 vytvořil třímetrovou plastiku Staré provençalské město, kterou obeslal jako jediný český umělec mezinárodní výstavu 50 sochařů světa EXPO 67 v kanadském Montrealu. Jako materiál použil dřeva babyky z josefovských sadů.

Už v roce 1966 založil Mezinárodní sochařské sympozium v Hořicích v Podkrkonoší. a svoji účastí na mezinárodní výstavě sochařství v Montrealu se zařadil mezi světově uznávané umělce. Založil také sochařské sympozium v Deštném v Orlických horách a Letní ateliér mladých sochařů na Orlíku.

Jaroměř také obohatil svými výtvarnými díly. Na jaroměřském hřbitově je jeho pozoruhodný náhrobek na hrobě rodičů. Jaroměřské muzeum vlastní některé jeho plastiky, například sádrové plastiky s názvem *Klaun* a *Náповěda*, dvě bronzové

busty Jiří Kolář a Prof. Josef Wagner. Na podzim 2007 muzeum získalo jeho bustu s názvem Zdeněk Kittner. Od soboty 4. června 2005 zdobí centrální jaroměřské náměstí Preclíkova bronzová busta slavného barokního sochaře M. B. Brauna, působícího nejen ve Sporckově Kuksu, ale i v Jaroměři. Preclíkovo sochařské, malířské i literární dílo je velmi rozsáhlé a lze se s ním seznámit v trvalých expozicích. V roce 1998 bylo otevřeno Preclíkovo muzeum na zámku v Bechyni a v únoru 2008 našla jeho díla důstojné umístění v novém Regiocentru Nový pivovar v Hradci Králové. Už v roce 2004 se totiž umělec rozhodl darovat rodnému kraji soubor svých soch, obrazů a celý literární archiv. Jaroměřané měli příležitost zhlédnout část jeho artefaktů na výstavě „Vladimír Preclík: Konečně doma – Sochy – Obrazy – Portréty“ v jaroměřském muzeu od 19. července do 14. září 2003. V pátek 14. března 2008 měl Mistr Preclík besedovat v muzeu o své nové knize *Sochařům se netleská*, kde v kapitole Domov je tam, kde je dětství, vzpomíná na své dětství v Josefově, ale pro umělce vážnou nemoc se beseda už neuskutečnila.

K nedožitým 80. narozeninám sochaře byla v sobotu 11. července 2009 slavnostně odhalena bronzová pamětní deska s reliéfem sochařovy hlavy v medailonu na domě v ulici 5. května č. p. 258 v Josefově, kde umělec prožil dětství. Deska je dílem akademického sochaře Milana Knoblocha.

Jiří Uhlíř

OHLASY A RECENZE

Z NOVÝCH KNIH

Nepříliš frekventované staré přísloví, že člověk si zvykne i na rakev, nesporně disponuje poněkud morbidním nádechem, ale zákonitě se vybavuje nad rozlehlým románem Jany Maternové Burčíkové s názvem **ŠKOLA NA KRAJI MĚSTA** (OFTIS, 264 str., 2019). Autorka na úvod dodává, že prostředí románu je realita, která běží souběžně s námi. Jedná se o školu, které se čas od času krátkodobě stávají středem pozornosti (většinou v souvislosti se změnami, které převážně vedou k horšímu, akademické zásahy do zažitého systému páchají škody, které jsou později namáhavě odstraňovány), v názvu použité označení *na kraji města* je spíš symbolická nadsázka. Ve skutečnosti jim valná pozornost věnována není. Někdy jsou pokládány za odkládací zařízení pro žáky i pedagogy. Mají však svébytný kolorit. Citujme další autorčinu charakteristiku: *Emoce vsáklé do omítek, zahryznuté do dřeva*. Trochu paradoxní je poznání, že se prostředí za dlouhé desetiletí nezměnilo a pokud něco ano, tak k horšímu, školy a školství jako takové ztratily na společenské vážnosti. Částečně se tomu nelze divit, odpovědnost

nesou i někteří pedagogové, pedagogové nevedou svoje svěřence ke vzdělanosti, vodí je na demonstrace. V románu se stín pokleslé vážnosti školy mihne spíš jen náznakově. Setrvalost prostředí spočívá ve skutečnosti, že se fyzická a psychická postižení příliš nemění, medicína s nimi dlouhodobě svádí úporný souboj. Nezměnil se ani vztah k práci v daném prostředí, která bývá podceňována, ale mnozí ji záhy opouštějí. Tady se dostáváme od hodnocení společenské závažnosti románu k oblasti literární. V průběhu jednoho školního roku je čtenář seznamován s atmosférou školy a postavami, za nimiž se mi jako člověku, který v něm působil čtyřicet roků, vynořují z paměti konkrétní jména dětí i jejich rodičů. V románu však především probíhá nenápadný přerod hlavní hrdinky, pro kterou se profese pozvolna mění v poslání, aniž by získávalo jakoukoli gloriolu. Podtrhuje význam hledání a nalézání morální jistoty a charakteru. Probíhá proměna v mysl, psychice a přístupu k dětem a práci s nimi. Tato stránka získává na přesvědčivosti, v pozadí zůstává soukromí protagonistky, které jakoby tvořilo pouze jednu z kulis příběhu. Vzhledem k zaměření knihy také není podstatné. Výstižně, třebaže přiblížená jen zkratkovitě, působí postava jejího manžela, jakási radniční figurka, typická pro zajisté náročnou činnost, která však v současnosti schopné a charakterní příliš nevábí.

Čtenáři, kteří dávají přednost dobrým humoristickým knihám – nic proti nim – namátkou od Škvoreckého *Ze života lepší společnosti*, která se stala velice aktuální, přes Švadrlíkovy příběhy třeba až k domácím úsměvným idylkám Marcellly Marboe, se možná budou Školou na kraji města zpočátku prokousávat dost obtížně, je to poměrně náročné čtení, ale zkusit by to měli. Začali jsme příslovím, skončeme jiným hojně frekventovaným úslovím. Život totiž opravdu není procházka růžovým sadem. Jana Maternová Burčíková to svým románem potvrzuje. Stejně jako není snadné napsat dobrý román, který má spoustu pozitivních atributů. Autorka dokazuje i to.

Básník Luboš Zelený mi kdysi připsal k věnování do své sbírky poezie památnou větu, která by zasluhovala vytesat do kamene, ne-li rovnou do mramoru: *Poezie je jako tetování duše. Nejde vymazat*. Občas na ni vzpomenu v souvislosti s novými verši básníků, právem již řazených mezi pamětníky. Až se zdá, že básníci neodcházejí do literární výslužby. Proč zapírat, vztahuje se to i na mne. Poezie nám prostě zarostla pod kůži. Výrazně mi ta skutečnost vytanula v mysl nad nejnovější sbírkou Miroslava Kubíčka **V JISKŘIVÝCH CHVÍLÍCH** (OFTIS, 2019, 100 str., il. Václav Smejkal). Zvolil jsem termín *nejnovější*, slovo *poslední* mi nepřipadá v tomto aspektu jako vhodné. Kubíček je stále svůj, svěží, stále na vrcholu básnických sil se urputně ubírá žírnými pastvinami života. Rozkládají se v jeho rodné Vysočině pod hradem Lipnicí, kde se dnes nad křižovatkou silnic tyčí svérázná Haškova busta (báseň Zrcadlení), v jiné básni vzpomenu i Reynkových motýlů, a prvotní je samozřejmě velebnost Jeseníků, jimiž se kroky básníka Kubíčka ubírají dlouhá desetiletí. Zdán-

livá křehkost Kubíčkovy poezie je podložena pevným kamenitým podkladem jeho rodného kraje, plná schopnosti odlišovat ryzost od všednosti. Poutavou předností Kubíčkových veršů je svébytná jazyková hravost, používání málo frekventovaných výrazů, tvorba nových slov a neobvyklých vazeb. Namátkou: Smolina, potulno, luzněnky, štírná špína, krouhadlo snopů, přeludné nebe... A vezme, v Kubíčkově podání nejde o schválnost, o okázalou originalitu, nýbrž o stěžejní segment jeho inspirativního nazírání a básnického vidění dnů všedních i svátečních.

Komponovaná jako říčka, sbírající čirou vodu potoků a potůčků, působí výbor z tvorby básničky par excellence Jany Bednářové, jejíž jméno si pamětníci spojují s nakladatelstvím Kruh. Pod názvem **PRÁVO PRVNÍ NOCI** (vyd. J. B., 2018, 60 str.) adresovala čtenářům sbírku v současnosti poměrně vzácné milostné poezie. Jsou to potoky a potůčky, vyvěrající ze stejného pramene. Komorně laděné básně J. B. působí jako svérázně formované tvůrčí krédo, navozující smířlivý dialog mezi úpěnlivostí reality a mihotáním světél i stínů minulosti. Mají průzračný charakter milostného deníku, v lyrické zkratce obsahují šepoty i výkřiky, křehké postřehy, utajované osamělé ostrůvky vyhledávané v okamžicích nejistot i cudnou přesvědčivost bezprostředního souznění. Na rozdíl od některých dnešních veršů, které lze značit za milostné (nebo je tak označují sami autoři) Bednářová dokazuje, že se básnická kategorie milostných příběhů dokáže obejít bez primitivní nevázanosti a infantilních vulgarismů. Autenticita její moderní poetiky spočívá v respektování niterného vztahu k poezii jako životní nezbytno.

Knihy určené dětským čtenářům mají zvláštní kouzlo. Zejména knihy určené těm nejmladším, kteří ještě ani čtenáři nejsou, ale mají naději, že se jimi stanou. Takové publikace oslovují svým prostým půvabem nejen děti, ale i dospělé. Platí to o knihách Jiřího Faltuse **SLON A JEHO KAMARÁDI** a **KRÁVA A JEJÍ KAMARÁDI**, na jejichž nekomplikované, naprosto účelné výtvarné podobě se podepsal Rudolf Lukeš (vydal Albatros, 2019). Faltusovým šestiverším jsou vlastní všechny přednosti jeho poezie pro děti. Doprovázejí je pohyblivé vícerozměrné makety zvířat, čímž obě knížky získávají na poutavosti a hravosti, napomáhají rozvíjení dětské fantazie.

F. Uher

Recenzia

Česká autorka Marcella Marboe po viacerých knihách pre deti a ľahkom humornom čítaní pre dospelých vydala román Mami, zabila jsem... aneb příliš mnoho lásky. (Vydavateľstvo Beskydy 2018)

Je to román, ktorý má mnoho charakteristík: spoločenský, politický, kriminálny, psychologický, rodinný – mnogogeneračný, a najmä nezakryte autobiografický.

Každá z týchto významových rovín románu je rovnocenne vypracovaná, porovne – priestorovo, ale aj do hĺbky a tvorí komplexný obraz našej súčasnosti.

Autorka je kritická, ale nie jednostranne. Objektívitu zaručuje jej intelekt, schopnosť kompozície a zodpovednosť za estetický, etický a aj logický výsledný obraz.

Nie je to rozprávanie vševediaceho narátora. Autorka ponecháva každej z postáv svoju identitu a autonómiu vlastného charakteru prejavujúcu sa v myslení – vnútorných monológoch, v dialógoch a čo je naozaj zvyrazňujúce, v konkrétnej reči samotnej, v jazykovom vyjadrení, ktoré je výrazne individualizované podľa postáv. Je obdivuhodné, ako autorka pozná dialekt a žargón mladej generácie, ale aj spoločenských vrstiev, a ešte aj tam rozlišuje jeho intenzitu a mieru u jednotlivých postáv, takže je každá z nich pred očami čitateľa nezabudnuteľne vystavaná. Jazyk slúži takto na živú charakteristiku prostredia a času. Autonómnosť postáv si autorka zaručila kompozíciou, v ktorej každá z kapitol sleduje z perspektívy jednej z postáv celý dej.

Už názov románu veští kriminálnu zápletku a spôsob rozprávania „konfesio-nes“. Aj keď sa reálna svedčnosť dcéry matke v celom románe neudeje, matka je tu tá, ktorá ako zástita vždy je ochotne nablízku.

Román je postavený zdanlivo na skúsenosti nezlučiteľnosti dvoch kultúr. No túto vulgárnu predstavu, na ktorú by niekto mohol román zredukovať, koriguje veta, ktorá sa v priebehu deja viackrát opakuje a jej zmysel je: Môžeš byť akejkolvek národnosti, ide len o to, aký si človek! Vypuklé prípady zmiešaných manželstiev, ktoré po padnutí železnej opony komplikujú životy mnohých rodín, najmä detí, ktoré sa musia podriaďovať rozhodnutiam rozvodových súdov a „spravodlivo“ riešia situáciu otcov aj matiek sriedavou starostlivosťou, sú v európskych krajinách na dennom poriadku. Z týchto manželstiev vyrastené deti, vykorenené, nikam nepatriaci neurotici, sa potom ponevierajú po svete a všetok deficit sa usilujú získať silou mocou, bezohľadne a výlučne vo svoj prospech. Taká je hlavná postava románu Káhin (muslimský otec, česká matka), ktorý vyrastal v dvoch úplne odlišných kultúrach. Skice starých rodičov a rodinných zvykov v oboch krajinách transparentne ukazujú absolútnu nezlučiteľnosť kultúrnych vzorcov počnúc jedlom až k transcendentnej sfére, ktorú v oboch prípadoch mladí už vnímajú inak ako ich rodičia a starí rodičia, totiž Boha aj Alaha zamenili za záhadné postavy (u Káhina je to Džin u Anny čierny tieň), ktoré sú výplodom ich narušenej psychiky. Ak hovoríme o manželskom zväzku, o rodine, ide najmä o vzťah k žene, o jej práva a existenciálnu suverenitu. Dva svety, v ktorých je tradícia úplne iná. Všetky ženy v románe, okrem rozprávačky sa ocitajú v komplikovaných vzťahoch. Je pravda, že priestor narátorky je jediný intelektuálny priestor v románe, ktorému sekunduje tvorba, neskôr túžba tvoriť, ďalšej z hlavných postáv, u Anny. Ostatné sa naň iba tvária, napríklad oblasť umenia – literatúry, zameranej na zarábanie peňazí (Chandrova tvorba).

Intelektuálny svet (matka spisovateľka, otec profesor Karlovej univerzity), v ktorom Anna vyrástla, predstavuje stabilitu, kvalitu a hodnoty európskej kresťanskej kultúry a humanizmu. Výrazne sa to ukazuje na momentnej krátkej scéne, keď profesor – v roli starého otca – učí vnuka nešliapať na chodníku po slimákoch,

čo otec dieťaťa vyhodnotí ako lámanie charakteru svojho syna. K tejto výchove lásky k prírode a zvieratám, všetkému, čo nás obklopuje, opozitne stojí šokujúci obraz netopiera pribitého na bránke, alebo dvoch malých mačiatok utopených v detskej vani. Tento hrozný čin je okrem absolútnej supervízie (sledovanie, šikana aj v tej najintímnejšej oblasti, zavalenie prácou, nemožnosť venovať sa inému ako povinnostiam, absencia vlastného účtu, chorobné scény žiarlivosti, podozrievanie, dehonestácia pred deťmi a na verejnosti, manipulatívne praktiky atď.) súčasťou psychického teroru v manželskom vzťahu. Dvadsaťročný psychický tlak na Annu, ktorý vydržala len kvôli deťom, nakoniec vyústi do úniku, návratu do slobody, ťažkému, pretože bez lásky detí a v sústavných pochybnostiach o správnosti vlastných činov. V tomto čase slobody Anna stretáva dávne spolužiačky a vypočuje si ich osudy. Tieto nasvietia celý jej príbeh ako univerzálnejší problém hrubosti a krehkosti vzťahov, nedostatku charakteru, vernosti v manželskom zväzku, čo vedie k tragédiám, ktoré postihujú definitívnym činom najmä mužov. Je to akoby predzvesť konca románu, pretože Káhin v opitosti preletí cez zábradlie lode a sa utopí (možno len tušiť, že mu pomohla žena stojaca vedľa neho a je to už tradícia, lebo vo svojej domovine podobne končí pádom z okna jeho otec), čo Anna pripisuje sebe, lebo nebyť jej odchodu... Anna však má dlhodobu sklon k samovražde, ku ktorému ju priviedol Káhin. Čiže vzťah vzájomného poškodzovania vyúsťuje do štádia kto z koho.

Román je zaujímavý nielen aktuálnym príbehom, ale aj formou spracovania, v ktorej sa naplno prejavuje autorská osobnosť. Totiž názorová a intelektuálna vyhranenosť, schopnosť argumentovať a sociologicky glosovať súčasnosť sa prejaví nielen v Epilógu nato určenom, ale aj počas kratších či dlhších naratívnych komentárov. Táto diskurzívna sféra je doplnená čisto umeleckými obrazmi, poetickými až metaforickými a básnickými pasážami, väčšinou uvedenými v texte románu kurzívou. Lapidárny a celkom zrozumiteľný symbol neregulovania hrubej divokej sily je obraz stáda divých sviň ženúcich sa dolu stráňou, ktoré hravo zničia scivilizované prostredie chalupy, plot aj nasadené kríky a ovocné stromy... Autorka stojí nad tým a v mesačnom prívite sa jej vidí tá scéna skazy mrazivo krásna. Možno predpokladať, že na druhý deň sa vyberie do záhrady a bude zachraňovať, čo sa dá, skrátka to dá do poriadku.

Charakter rodinného románu podčiarkuje ilustrátor Jiří Hrabinec, ktorého ilustrácie vynikajúco dopĺňajú význam a zmysel knihy.

Román prekračuje natoľko intímne vzťahy, že by ho mali čítať politici a študenti, nielen aby sa poučili, ale aby vo všetkých sférach a stupňoch školského aj politického spektra nastavovali aspoň také parametre života, ktoré zaručujú jeho normalitu.

Prof. PhDr. Mária Bátorová, DrSc.

ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEM E

NOVÉ KNIHY ČLENŮ

- Jana Maternová Burčíková – **ŠKOLA NA KRAJI MĚSTA** – Román vydalo vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí. (2019, 264 str.)
- Olga Novotná – **SKÁČE BLECHA ZVESELA** – Verše pro děti. Ilustrace Jana Kobrová. Pro Městskou knihovnu v Jablonci nad Nisou vydalo nakladatelství ANAHITA s. r. o. 2019. Knižka je v barvě, verše jsou vtipné, hravé a veselé.
- Miroslav Kubíček – **V JISKŘIVÝCH CHVÍLÍCH** – sbírka básní. Ilustrace V. Smejkal. Vydal Oftis v Ústí nad Orlicí 2019, 100 str.
- Jiří Faltus – **SLON A JEHO KAMARÁDI** – prostorové leporelo. Verše Jiří Faltus, výtvarná podoba Rudolf Lukeš. Vydal Albatros 2019.
- Jiří Faltus – **KRÁVA A JEJÍ KAMARÁDI** – prostorové leporelo. Verše Jiří Faltus, výtvarná podoba Rudolf Lukeš. Vydal Albatros 2019.
- Iva Tajovská – **HOŘÍCÍ NEBE** – Román navazující na předchozí ODPUSŤ, ŽE JSEM SE VRÁTIL. Nakladatelství Prostor v edici Astra. 264 str. 2019.

ZPRÁVY Z OBLASTÍ

JBM Newsletter 46 obsahuje:

- Reinkarnace – kresba malíře, grafika a ilustrátora Václava Smejkala (JBM) z Lanškrouna.
- Výstava Den otevřených ateliérů ve Skořenicích.
- Návštěva básníka Miroslava Kubíčka v Lanškrouně ohledně připravované sbírky.
- 16. sjezd SSPE v Moravské Třebové.
- Výstava obrazů Prouzové a Kvasničky v Litomyšli.
- Výstava mezinárodní soutěže Exlibris v Ústí nad Orlicí.
- Výtah z Městských novin 06/2019 v Lanškrouně. Dvě básně M. Kubíčka z připravované sbírky Na stopě těšení s ilustrací V. Smejkala. Newsletter jako vždy obsahuje hojně informací a fotografií.

Zájemci o internetové zasílání se mohou přihlásit na: Smejkalovi.LA@seznam.cz

• ČAJ 155 – srpen 2019. Časopis autorů Jičínska.

Uvádí básně Aleny Melicharové na procházku přírodou. Představuje Miroslava Rezka ze Starých Splavů u Máchova jezera ukázkami z jeho kratších próz.

Toulání po kraji uzavírá s Otou Pavlem v rozhovoru s Jaroslavou Pechovou o její knize „Zpáteční lístek do posledního ráje Oty Pavla.“

- **KOBRA – Kulturní občasník regionálních autorů, srpen 2019.** Začíná úryvkem z básně Josefa Jindry „Srpnové noční nebe.“ Po textu V. France „Vzpomínka na moji první Sobotku“, zveřejňují pravidla literární soutěže SIGu LITERÁRNÍ TVORBA 2019. V rubrice: Řekni mi, co čteš... je řeč o knize Hany Lehečkové „Svatá hlava“ (Vyšehrad 2019). Následuje Sobotecké zamyšlení Václava V. a pozvánka na výroční jarmark, který pořádá knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně.
- **ČAJ 156 – září 2019** je uveden básní Půlnoční návrat básnířky Jindry Lírové. V říjnu se v Mělníku bude konat již 25. Ročník literární soutěže Mělnický Pegas. Jindra Lírová v rozhovoru vzpomínala na počátky soutěže. Jako host se představil básník z Liblic u Mělníka svojí poezií. V přehledu Jičínská stopa na Pegasu se přesvědčíte o úspěšnosti autorů z Jičínska.
- **KOBRA č. 9 – ročník XX.** Otevírá báseň V. France Srpnový večer na konci dovolené. Následuje ohlédnutí na téma Psací stroj. Obvyklá rubrika: Řekni mi, co čteš... Informace o vyhlášené soutěži O Gondovský semenáček 2019. Turnovský podvečer Klubu autorů navštívili Václav Franc a Martin Žantovský. Jako poslední je zařazena vzpomínka na Karla Hlaváčka, významného představitele dekadence a symbolismu. (Sokolské sonety, Pozdě k ránu, Mstivá kantiléna, Žalmy).

Z vyhodnocení Mobilovy ceny

Obdrželi ji Jaroslava Málková za sbírku Neopouštěj se, člověče a Karla Erbová za sbírku Vlnolamy.

Mezi dále oceněnými se Mobilovou knihou roku stala sbírka Jindřicha Tošnera Nejisté vztahy, kterou vyšperkoval svými foty Patrick Marek. Mobilovo uznání si odnesla Věra Kopecká za sbírku Milost v nemilosti.

Výtvarně-literární dění na česko-polském pohraničí a můj podíl na něm

Jako v minulých letech i letos jsme v květnu zorganizovali v Křinicích u Broumova týdenní Mezinárodní malířský plenér, v pořadí už sedmý. Zúčastnilo se jej 25 výtvarníků amatérů i profesionálů z Čech (7), Polska (10), Ruska (4), ze Slovenska (3) a z Ukrajiny (1). Součástí plenéru byl i večer poezie, na němž se prezentovali nejen účastníci plenéru, ale přijeli i autoři z Polska a autorka z Prahy. Uskutečnil se rovněž výlet do Krzeszova, kde jsme si prohlédli barokní kostel v areálu Krzeszowského kláštera a zúčastnili se vernisáže mé výstavy fotografií. Plenér byl tradičně zakončen improvizovanou výstavou na náměstí v Broumo-

vě a tentokrát i v kulturním domě v Božanově. Připravujeme vydání kalendáře s fotografiemi obrazů, které zde malíři vytvořili.

Další tradiční akcí byl mezinárodní plenér v Bielawě na přelomu května a června s účastníky z Polska, Čech a malíře, básníka a organizátora kultury Vladimíra Rešetova z Lotyšska. I zde jsme uspořádali večer poezie, navštívili výstavu V. Rešetova a já jsem měla autorské setkání na jedné ze škol v Bielawě. Na závěr plenéru se konala výstava prací účastníků.

Kromě plenérů se mi podařilo uskutečnit i dvě autorská čtení v rámci Univerzity třetího věku ve Stroniu Šlonském a v Kladsku a autorský večer v Kudowě.

Všechna setkání probíhala ve velice přátelské atmosféře a nepochybně přispívají ke vzájemnému poznávání a bourání předsudků.

Věra Kopecká

Letní výtvarně-literární dění

3. července byla na radnici v Mělníce zahájena výstava fotografií Věry Kopecké a básní členů mělnického literárního klubu Pegas. Součástí vernisáže bylo také představení nového sborníku fotografií a poezie členů Pagasa s názvem Odkrajování času (vydala V. Kopecká, z našich členů obsahuje verše Zdenky Líbalové a fotografie a verše V. Kopecké). Po vernisáži následovalo autorské čtení Věry Kopecké z nových veršů. Výstava s názvem „Stromy, průvodci našich cest“ trvala do konce července.

Mezi tradiční letní setkání patří mezinárodní festival poezie Po stranách Moravy

Letos se konal v Senici na Slovensku ve dnech 2. – 4. srpna. Mezi zahraničními účastníky byla kromě jiných nám známá Dimana Ivanová z Bulharska a Sergej Šelkovyj z Ukrajiny. Tito zahraniční hosté představili svou poezii na zahajovacím večeru v galerii města Senica. V sobotu dopoledne jsme navštívili malé město Sobotiště, kde jsme byli přijati starostou města, seznámili se s jeho historií – s prvními počátky družstevnictví na kontinentě, které položil Samuel Jurkovič právě zde, a s habánskou kulturou, jež se dochovala v památkách i povědomí lidí do současnosti. My, čeští autoři jsme považováni za domácí a tak jsme četli své verše na společném reprezentativním večeru v sále lázní ve Smrdákách, z autorů Střediska se festivalu zúčastnila V. Kopecká a já. Čtení střídala hra na kytaru, kterou se prezentovala Beáta Kuracinová. Večer pak pokračoval neformálně ve společenské místnosti hotelu, kde jsme byli ubytováni. Pořadatelé vyzvali přítomné autory k zaslání veršů do připravovaného sborníku, který má být shrnutím posledních tří ročníků festivalu. V neděli odpoledne ještě někteří účastníci představili svou poezii v centru města na otevřené scéně. Součástí festivalu bylo také vystoupení, především slovenských autorů, v centrech sociální péče. Účastníci se rozešli s tím, že se těší na další ročník v roce 2020.

Olga Novotná

PARDUBICKÁ LITERÁRNÍ SOUTĚŽ MLÁDEŽE STRÍPKY 2018

IV. kategorie – 1. místo

BARBORA NOVOTNÁ – Vysoké Mýto

HRDINOVÉ A ZRÁDCI

Bylo horko a dusno. Ani svěží říjnový vzduch nedokázalo chladit přeplněný vlak. Jelo nás tam mnoho, ale navzájem jsme se neznali. Nevěřili jsme si. Nikdo nemluvil, napětí bylo téměř hmatatelné. Blížila se hranice, vagony zpomalovaly, zastavovaly.

Opíral jsem se o zeď, snažil se působit uvolněně. Voják z hraniční posádky procházel mezi sedadly a kontroloval doklady. Působil znuděně a jeho chování mne trochu uklidnilo. Nemám se čeho bát, že? Přesto jsem si nedokázal pomoci; když přišel až ke mně a já jsem mu podával své průkazy, třásla se mi ruka. Němec si mé nervozity ale buď nevšiml, nebo ho nezajímala. Po několika mučivě dlouhých vteřinách mi doklady vrátil a pokračoval v chůzi. Netrvalo dlouho a vlak se znovu rozjel. Jak mizela hranice z dohledu, lidé okolo mě se začínali bavit. Nejdřív tiše, pak stále hlasitěji, s úlevou patrnou v hlase.

Pozoroval jsem z okénka rychle ubíhající krajinu. Zhluboka jsem dýchal. Hrudí se mi rozlévala zvláštní směs radosti a bolesti. Byl jsem venku, byl jsem svobodný, ale mí přátelé a má rodina ne. Zůstali doma, v utlačené a zrazené zemi, ze které jsem já utekl.

Ale já se vrátím.

Marseille bylo živé město. Každý někam spěchal, každý měl nějaký cíl. Já jsem nevěděl, kam jdu. Neuměl jsem jazyk místních a oni zase neuměli můj. Snažil jsem se zeptat na polohu armádních sborů, kde jsem mohl. S taškou s veškerým svým majetkem přehozenou přes rameno jsem bloumal městem a po několika dnech se na mne usmálo štěstí. Skupina českých uprchlíků mě nasměrovala do Agde, kde jsem našel čerstvě zformovanou československou pěší divizi.

Slyšet mateřský jazyk po tolika dnech cestování v cizích zemích bylo jako zasloužená odměna. Cítil jsem se ke Slovensku srdcem blíže než za dlouhý čas. Bylo to, jako bychom my, kteří jsme uprchli, přinesli každý kousek našeho národa s sebou. Podporovali jsme jeden druhého a občas si to ani neuvědomovali. Nenecháme si líbit odnětí naší svobody. Budeme bojovat.

Výsledek bojů o Francii byl jistý dávno předtím, než vůbec započaly. Ale vzdát jsme se nechystali, a tak jsem se ocitl přímo uprostřed své první skutečné bitvy. Společně se svou divizí jsem se krčil ve špinavém, zapáchajícím zákopu a po celé dny z něj nevylezl. Nad hlavami nám znělo ostré staccato neustávající palby a zem se trásla pod těžkými tanky a obrněnými vozy, jako by nadešel soudný den.

Na bitvy si vždy pamatují jen mlhavě. Jako by strach ochromil mé myšlení a já jen automaticky vykonával úkony potřebné k přežití. Nabít, střílet. Krýt se, nevylézat ze zákopů. Odstup, který se mě v bojích zmocnil, mi pomáhal udržet paniku na uzdě. Jedna chvíle se mi ale vryla do paměti nesmazatelně. Slovák, voják hned vedle mě, byl zasažen. Nepřemýšlel jsem. Stáhl jsem ho dolů, níž do zákopu, a držel kolem ramen. Z koutku úst mu vytékal pramen krve. Zranění bylo smrtelné. Stále znovu a znovu vídám tu chvíli, kdy se mu z očí vytratila jiskra života. Ta vzpomínka mne pronásleduje po nocích a odhání ode mne spánek.

Po prolomení Maginotovy linie nastal chaos. Většina vojska, včetně naší divize, se dala na zoufalý ústup na západ. Dostali jsme se na pobřeží jen s mírným náskokem před nepřítelem. Byly nás tam tisíce a my jsme věděli, že i pokud bude Anglie evakuovat, nezachrání nás všechny. Mohli jsme jen doufat a modlit se za včasnou pomoc.

Ten den na pláži jsem byl připravený zemřít. Chtěl jsem se bránit bok po boku s ostatními Čechoslováky, a pokud by nezůstala jiná možnost, odejít jako hrdina. Padnout za vlast.

Ale Angličané přijeli a my přežili. Nikdy by mě nenapadlo, že toho budu jednou litovat.

Učinili mi nabídku. Jsi schopný, inteligentní, máš národní cítění, řekli. Nechtěl bys být zařazen k výcviku pod Zvláštní skupinu D? Jistěže jsem chtěl. Toužil jsem pomoci své zemi všemi dostupnými prostředky. Během svých dvou let v Anglii jsem si dodělal radiotelegrafický kurz a po krátkém váhání nastoupil na parašutistický výcvik. Báł jsem se. Kdykoliv jsem si představil, že bych to, co se učím, musel použít v praxi, udělalo se mi špatně. Ale nepřestával jsem. Dokončil jsem výcvik, povýšili mne do hodnosti svobodníka a dřív, než jsem se stihl vzpamatovat, jsem byl zařazen do operace. Její krycí název zněl Zinc a já měl být telegrafistou. Dál Zinc tvořil nadporučík Oldřich Pechal. Myslím, že jsem potkal jen málo lidí, kteří by tak vystihovali slovo hrdina. Nebyl nijak upovídaný, ale když něco říkal, lidé mu naslouchali. Sebejistota čišela z každého jeho kroku, ale za jeho vážným výrazem se skrývala překvapivě dobrosrdečná povaha a citlivá duše. Posledním členem našeho týmu byl rotný Arnošt Mikš. Rozvážný a přemýšlivý člověk, jehož odvaha ale dalece přesahovala tu mou. Oba parašutisté byli starší než já, zkušenější. Obdivoval jsem, jak mistrně skrývali svůj strach. Jak byli i ve chvíli, kdy se s námi vzneslo letadlo a my zamířili nad nepřátelské území, schopní vtípkovat a odlehčit napětí.

Náš úkol nebyl z těch nejsložitějších. Měli jsme zpravodajsky pokrýt Moravu, dodávat informace. Nijak jsem nezáviděl výsadku Out Distance, letícím s námi ve stejném letadle, jenž měl za úkol sabotáž plynárny.

Ukázalo se, že jsme měli smůlu. Když jsme se konečně po několikahodinovém letu a seskoku padákem dotkli země a zorientovali se, zjistili jsme, že se nacházíme na Slovensku. Po menším průzkumu jsme narazili na obec Gbely a napětí se ještě zvýšilo. Od plánovaného místa výsadku nás dělilo bezmála šedesát kilometrů a strážná hranice. Nadporučík se ale rozhodně nevzdával snadno a během půl hodinky měl promyšlený náhradní plán. Já s Arnoštem se pokusíme hranice přejít poblíž Rohatce, kde měla být dle našich informací snížená ostraha. Pechal se od nás oddělil, že se pokusí přejít hranici na jiném místě sám. Rozdělením se zvyšovala pravděpodobnost, že alespoň jeden z nás zdárně dokončí misi.

Po úmorných šesti hodinách chůze se nám podařilo nepozorovaně proklouznout na Moravu. Pokusili jsme se zprovoznit jednu z vysílaček, avšak neúspěšně. Zřejmě se musela poškodit při seskoku z letadla. Snažil jsem se zařízení opravit, ale má mechanická zručnost ani zdaleka nestačila. V žaludku se mi začínala usazovat nepříjemná tíha. Od momentu, kdy jsme vyskočili z toho zatraceného letadla, nás smůla neopustila. Co když celá tahle akce byla jen hra na kočku a na myš? Co když o nás Němci už dávno věděli a jen čekali na vhodnou chvíli k zatčení?

Vypadalo to, že Arnošt se s prozatímním neúspěchem vyrovnával lépe než já. Obstaral nám jízdenky na vlak a díky němu jsme vyrazili do Buchlovic, kde jsme se měli setkat s nadporučíkem. Snažil jsem se příliš nemluvit, má řeč by hned každému prozradila, že jsem Slovák. Nesměli na sebe upoutávat sebemenší pozornost, a proto většinu konverzací vedl jen Arnošt.

Do Buchlovic jsme se dostali bez větších potíží a i záchytnou adresu jsme našli snadno. Pak už jsme jen čekali, bledí, nevyspalí, ale příliš nervózní na to, abychom si odpočinuli. Nadporučík Pechal měl zpoždění. Mikš s až přílišnou zaujatostí postě pročetl seznam kontaktů v Praze, zatímco já si hrál s rozbitou vysílačkou. Velitel nepřicházel. Nakonec jsem upadl do neklidného spánku, zbraně na dosah ruky.

„Vili? Viliame, vstávej,“ poručil mi tichý hlas. Okamžitě jsem vyskočil na nohy, srdce mi bušilo až v krku. Divoce jsem se rozhlížel rozespalyma očima okolo sebe, ale v kalném světle brzkého rána jsem žádnou hrozbu nespatriil. Místo toho jsem uviděl nadporučíka, jak sedí kousek ode mne. Byl bledý, rukáv košile měl zamazaný od krve, která nebyla jeho, ale žil. Tvářil se pořád stejně sebejistě, jako když jsme opouštěli základnu, a dokonce mi daroval unavený úsměv.

„Změna plánu,“ prohlásil, „Pokusíme se navázat spojení s Londýnem odsud.“ Arnoštovu vysílačku jsme nechali na Slovensku a ta, již jsem měl já, se rozbila, ale Pechal měl ještě jednu. Snažili jsme se, opravdu ano. Půl dne jsme strávili nad ko-

munikačním zařízením, ale Londýn nereagoval. Byli jsme v tom sami. Nadporučík se nakonec rozhodl, že dál se snažit o spojení je jen ztráta drahocenného času.

„Rozdělíme se. Opatřete si falešné průkazy totožnosti, vyhledejte na nějakou dobu úkryt. Až budete moct, setkáme se v Praze.“ Mluvil klidným, pečlivě ovládaným hlasem, přestože existovala možnost, že do Prahy se ani jeden z nás živý nedostane. Pak vstal a sesbíral si svá zavazadla. Chystal se odejít. „Vyrazíte pár hodin po mně, bude to méně nápadné, než kdybychom odešli najednou,“ dodal tím samým, věcným tónem, ze kterého mi běhal mráz po zádech. Mikš břitce přitakal, zatímco já se zmohl jenom na nesrozumitelné zamumlání. Nadporučík přešel k východu, ale těsně než odešel, se na nás naposledy obrátil.

„Přeju hodně štěstí,“ vydechl a v příští vteřině vyklouzl ven.

S Arnoštem jsme Buchlovice opustili o půl dne později. Zamířili jsme do Brna, odkud jsme se chtěli později vydat do Prahy. Jenomže v jihomoravském městě získal Mikš kontakt na příbuzného v Táboře, který mu byl ochotný opatřit falešné doklady. Rotný dlouho neváhal. Dal mi do ruky lístky na vlak a s prchavým úsměvem doprovázeným přátelským poplácáním po zádech mi řekl: „Setkáme se v Praze.“

Tak jsem se najednou, zcela nečekaně ocitl sám v zemi okupované nepřitelem.

Nikdy dříve jsem ve stovžatém městě nebyl a ztratit se tam dalo snadno. Navíc jsem brzy zjistil, že přestože jsem u sebe měl velké množství peněz, jídlo neseženu. Vše se vydávalo na potravinové lístky, kterých jsem vlastnil jen pár. Uvědomil jsem si, že jsem zcela odkázaný na tenké zásoby z Anglie a jídlo, které vyžebrám. Když se k této skutečnosti přidala i má slovenština, působil jsem přinejmenším podezřele.

Naštěstí jsem stále měl seznam kontaktů z Londýna. Před misí nám řekli, že lidé v Protektorátu budou připraveni s námi spolupracovat. Vydal jsem tedy pro slíbenou pomoc. Jenže první byt, kam mě seznam navedl, byl vyprázdněný a jevil veškeré známky násilného opuštění. Smůla se mi stále lepila na paty, ale doufal jsem, že druhá adresa se prokáže užitečnější.

Mýlil jsem se. Paní, která mi měla být nápomocná, sotva pootevřela dveře, když jsem u ní zaklepal. Jakmile pochopila, že jsem telegrafista z Anglie, smrtelně zbledla. Poradila mi, ať se dobrovolně vydám gestapu dřív, než přivedu někoho k újmě, a zabouchla mi před nosem. Ani další čtyři odbojáři nebyli o nic lepší. V jednom případě jsem narazil jen na pozůstatky vypáleného domu, ostatní Češi odpovídali podobně jako ta první paní. Vzdej to, chlapče, říkali. Nemáš šanci. Jdi na policii, příznej se a třeba přežiješ. My ti nemůžeme nijak pomoci, pokud nechceme skončit na popravčím špalku, ospravedlňovali se. Někteří z nich mi nevěřili, obviňovali mě ze spolupráce s okupanty. Nakonec jsem svou snahu vzdal a rozhodl se v ulicích počkat na Mikše.

Dny ubíhaly a já jsem byl čím dál hladovější a vyděšenější. Už to bylo osmačtyřicet hodin, co se měl Arnošt ukázat, a on pořád nikde. Jídlo jsem občas získal od soucitných kolemjdoucích, ale strach stále narůstal. Žaludek jsem měl pevně zauzlovaný hrůzou z odhalení, stále dokola jsem viděl sám sebe se smyčkou pevně utaženou kolem krku a usmívající se gestapáky všude okolo. Kdykoliv jsem spatřil kohokoliv v uniformě, srdce mi začalo bít dvakrát rychleji. V novinách se denně objevovaly zprávy o zadržených zrádcích, popravách a vyvražděných rodinách spolupracovníků odboje.

Nakonec jsem to nevydržel a navěky se za tu slabost v té nejhorší možné chvíli budu nenávidět. Děs mi přerostl přes hlavu a já přestal uvažovat. Šel jsem na policii. Ve své hlouposti jsem předpokládal, že budu jako Slovák vydán orgánům Slovenského státu, ale to se pochopitelně nestalo. Předali mne gestapu.

Věděli, kdo jsem, znali mé příbuzné. Uvedli přesné datum našeho výsadku a chtěli po mně, abych potvrdil jména. Tak jsem to udělal. Oldřich Pechal, Arnošt Mikš a já, Viliam Gerik, jako členové výsadku Zinc, a Karel Čurda, Adolf Opálka a Ivan Kolařík tvořící Out Distance. Až příliš pozdě jsem si uvědomil, že gestapo většinu z těch jmen neznalo. Že jsem své spolubojovníky právě odsoudil k téměř jisté smrti.

Nebo jsem si tu krutou pravdu možná uvědomit nechtěl.

Dalších několik měsíců bylo mučivých, protože gestapo se mnou ještě neskončilo. Chtělo po mně další informace, spolupráci, kterou jsem jim poskytl. Zároveň jsem se zoufale snažil najít možnost, jak kontaktovat odboj. Dělal jsem, co jsem mohl, aby byla má činnost pro gestapo spíš obtíží než výhodou. Ale příliš jsem se bál, než abych zašel do extrémů. Měl jsem strach z okupantů, z toho, co by mi mohli udělat. A tak jsem je nikdy neodmítl.

Zprávy o smrti Pechala a Mikše na sebe nedaly dlouho čekat. Ten den jsem rozmlátil na půl tuctu püllitrů o podlahu a ještě víc jich vypil. Přesto jsem ráno vstal a nechal se odvést ke gestapu. I když jsem byl sám sebou znechucený a nedokázal se na sebe ani podívat do zrcadla, můj strach byl silnější.

Identifikoval jsem těla Kubiše a Gabčíka a potkal Karla Čurdu. Ani o mne nezavadil pohledem. Vypadal zdravě, téměř spokojeně, na rozdíl od mé mrtvolné bledosti, usouzeného výrazu a kruhů pod očima. Buď mu spolupráce s okupanty nevadila, anebo to skrýval o dost lépe, nežli já. Státní odměny za identifikaci atentátníků jsem se ani nedotkl a někdy tou dobou jsem zničil poslední zrcadlo, jež jsem vlastnil. Znásobil jsem své úsilí navázat spojení s odbojem.

Na podzim se na mne konečně usmálo štěstí. Podařilo se mi nenápadně seznámit s mužem, jenž tvrdil, že dokáže kontaktovat Londýn. Několikrát jsme se sešli, než jsem dokázal nového známého ujistit, že mé úmysly jsou jen a pouze varovat odboj. Ten den muž z mého bytu odcházel se zvláštní spokojeností, ze které mi

naskakovala husí kůže. Už jsem ho víckrát neviděl. O několik hodin později mne zatkli, obvinili z vlastizrádných aktivit a převezli do Dachau.

Přestože jsem byl v koncentračním táboře, zvláště se mi ulevilo. Konečně se zdálo zřejmé, na které straně stojím. Strach zeslábl, zatímco vina sílila. Zapojil jsem se téměř do všech ilegálních aktivit v táboře. Věděl jsem, že má – jakkoliv nedobrovolná – spolupráce s gestapem je neomluvitelná. Snažil jsem se ale ostatním vězňům pomáhat, jak jsem mohl, a alespoň trošku tak následovat a uctít všechny ty odvážné lidi, kteří již pro naši zem tolik obětovali.

Ihned po osvobození jsem byl zatčen. Nepřekvapilo mne to a ani nevyděsilo. Jaký trest pro mě bude zvolen? Napomenutí, pár měsíců nebo let vězení? Poprava? Byl jsem znovu nazýván vlastizrádcem a tentokrát oprávněně. Vina mne tížila víc než kdy předtím. Proč jsem jen tehdy v Praze nepočkal o několik dní déle, nebo se nesnažil najít domácí odboj lépe? Stateční, sebeobětaví lidé kvůli mému selhání umírali. Kdybych zemřel před pár lety ve Francii, stále by žili. Já bych byl připomínán jako hrdina, nikoliv zrádce.

Popraví mě společně s Čurdou. Karel už dávno nevypadal spokojeně. Stal se z něj zlomený, trpící člověk. Zrada ho dostihla, stejně jako dostihla mne. Vzpomínám si, jak kdysi v Anglii popíjel pivo po boku Honzy Kubiše a Josefa Gabčíka. Dnes oba spočívají pod zemí jeho a mou vinou. Lituje Karel svých činů? Nepochybují, že ano.

Čeká na mě šibenice. Nemůžu si pomoci, musím se té ironii osudu pousmát. Kolikrát mne děsila představa, že zemřu s provazem okolo krku rukou gestapáků? Místo toho mne pověsí vlastní lid. Už se nebojím. Udělal jsem spoustu chyb, vím to. Nedokázal jsem se stát hrdinou, jako byl nadporučík Pechal a Arnošt Mikš, nebo Kubiš s Gabčíkem. Nebo ten bezejmenný Slovák z francouzského zákopu. Zklamal jsem je, svou zem, a jakkoliv otřepané to zní, sám sebe. Ale přestože mne celý svět oprávněně vnímá jako kolaboranta a zrádce, má poslední slova budou ta samá, jaká jsem si zvolil kdysi na jedné francouzské pláži.

Za vlast.

V. kategorie – 1. místo

JANA DOBROVOLNÁ – OSTROV

JEDEN HLAS, JEDNA CHVÍLE

Nevelká, písčově žlutá místnost zela prázdnotou. Nikde nebyla ani noha. Seděla tu už jen poslední dívka. Měla tmavěhnědé vlasy, oříškové oči a za jiných okolností jeden z nejkrásnějších úsměvů. Ťukání dešťových kapek do parapetu bylo jedinou věcí, která dokázala dívku rozptýlit. Listí všech barev se prohánělo

po obloze ve větrném víru a hrom burácel z dálky, že přijdou horší časy. Hodiny krutě odměřovaly každou vteřinu a byly důkazem toho, jak mocný je čas. Necelá hodina se dívka zdála jako pouhých pár minut. Přála si všechno zastavit, alespoň na chvíli, a přeci se šedé dveře proti ní musely otevřít.

„Slečno Marešová, pojdte dál,“ vyzvala ji příjemná starší žena.

„Dobrý den,“ pozdravila rozostřeným hlasem, hned jak vešla.

„Dobrý den,“ odpověděl muž ve středních letech, „prosím, posadte se,“ vyzval ji a kývl hlavou k volné židli. „Je mi líto, ale výsledky byly pozitivní,“ pokračoval, když viděl nedočkavost v dívčích očích.

„Takže to znamená...“

„Že se naše obavy potvrdily,“ doplnil ji lékař, „máte nádor na levé noze.“

Doktor mluvil dlouho a pomalu. Snažil se všechno vysvětlit, ale po větě, jež končila slovem „chemoterapie“ jsem přestala vnímat. Bylo mi na omdlení, přesto se pocit úlevy nedostavil. Seděla jsem stále na židli a dívala se na něj. Sucho v krku bylo nepříjemné, ale pocit strachu mi zatemnil myšlenky. Scénáře z různých filmů mi probíhaly hlavou a já se začínala modlit, abych si vytáhla ten se šťastným koncem.

Celou další půlhodinu byla Ema myšlenkami někde jinde. Lékař jí na konci monologu předal zprávu a domluvil s ní další schůzku, tentokrát už ale na chemoterapii.

Ema přišla domů, a ještě u dveří ji zastavila máma.

„Tak co ti řekl?“

Dívka jen vyndala z kapsy lékařskou zprávu, dala ji mámě do ruky a bezeslova odešla. Chodbou se rozlehl zvuk zavíraných dveří od pokoje a v tu chvíli to matce došlo. Rozložila zprávu a začetla se do prvních několika řádků. Po tváři jí stékala jedna slza za druhou a ona se usadila na židli, když cítila, jak se jí dělá špatně.

Ema si sedla ke stolu a vyndala první učebnici, co našla, aby se mohla odreagovat. Ozvalo se lehké zaklepaní a dveře se otevřely. Neotáčela se, věděla, že ji máma přišla utěšit, přestože sama určitě brečela. Chtěla tu být pro svoji dceru. Pravda ale je, že ať by řekla cokoli, nemohla Emě pomoci. Jsou zkrátka věci, co se změnit nedají, člověk se s nimi musí vypořádat sám. A její dcera nyní potřebovala být sama a alespoň částečně se s tím zkusit smířit.

Rozhovor s mámou byl delší, než čekala.

Ema nechtěla příliš mluvit o nemoci, jenže změna v jejím chování neunikla ani pozornosti několika spolužáků. Pořád a stále slychala: „Co se děje? Jsi nějaká divná.“ Ema se vždy jen usmála a řekla, že je všechno v pořádku.

Všichni se spokojili s jednoduchou odpovědí a už se více nezajímali. A ona chodila životem den ode dne dál. Rozhlížela se po okolí se slzami v očích, protože ze všech přátel tu nebyl nikdo, kdo by poznal, že něco není v pořádku. Jen Nikol se občas zastavila a se starostí prohodila pár slov. I když si Ema přála říct jí, jak

se věci mají, neměla sílu. Chtěla, aby někdo znal pravdu, jenže si nedokázala představit, jak to udělat. Snažila se nezaobírat tím, že je nemocná. Snažila se předstírat, že co se děje, není nic, co by se nevyřešilo, ale strach ji šířil zevnitř jako nenasytý parazit. Krmil se na její duši každým dnem stále většími sousty, a to si vybralo svou daň.

S každou další chemoterapií ubývalo sil a Ema se lidí stranila úplně. Bolest a vyčerpanost se stupňovaly, zatímco krásných chvil bylo stále méně. Po dvou měsících už nedokázala pořádně přemýšlet, jen si přála, aby to skončilo. Bylo jedno jak, přála si konec té bolesti.

Známky ve škole se zhoršovaly a rodiče to Emě ani nedokázali vyčítat. Kdo by jí mohl vyčítat, jak se chová, jak se cítí? Lidé, co věděli o její nemoci, měli strach, jenže nenašli odvalu to přiznat, a Ema tak zůstala sama.

Cítila, jak kolem ní všichni chodí po špičkách. Zvykli si, že se změnila a zkrátka nestojí o pozornost. Byla pro ně divná, ale ve své pýše ani neviděli, že celou dobu jen prosí o pomoc. Čím více se lidem vzdalovala, tím více si přála, aby ji někdo stáhl zpátky a zkusil jí lhát o tom, jak bude všechno zase dobré. Ale jak to bylo možné, když se nikomu nedokázala svěřit?

Přeci jen tu byl ale někdo, kdo se nemohl smířit s tím, že se Ema bez důvodu změnila.

„Ahoj, Emo,“ zastavila ji Nikol uprostřed chodby o jedné z přestávek.

„Ahoj,“ dostalo se jí strohé odpovědi.

„Nechceš mi říct, co se děje? Víš, že mi můžeš věřit,“ začala Nikol a přála si, aby se jí Ema svěřila.

Ovšem, že vím, že ti můžu věřit, prolétlo Emě hlavou.

„Já jsem... no, moc poslední dobou nespím, tak jsem unavená. Věřím ti, ale jak ti mám říct, že jsem nemocná? Znáš tě spousty let, tolik pro mě znamená a já se ti dnes nedokážu ani podívat do očí. Udělala jsi pro mě dost, nezasloužíš si, abych tě do tohohle zatahovala. Musím tím projít sama a aspoň tebe budu smět vídat šťastnou. Vždycky jsi tak starostlivá, ale tentokrát na tebe tu tíhu nehodím. Nechci tě vidět smutnou, a už vůbec ne kvůli mně...“

„No tak, Em, nelži. Co se děje?“ povzdychla si Nikol, stále odhodlaná zjistit pravdu.

„Nic mi není, tak mě nech být!“ vykřikla rozhořčeně Ema a rychle se otočila k odchodu, než si někdo mohl všimnout, jak se jí oči zalily slzami.

Omlouvám se, ale bude to tak lepší, pomyslela si Ema, jenže to už seděla zavřená v kabině na záchodech a tiše plakala. Výčitky svědomí ji neopustily ani po dni, ani po týdnu, stále myslela na to, jak se zachovala.

I přes zimu, která vládla městu poslední týdny, si Ema zvykla sedat na jednu z laviček u rybníků za městem. Přečetla tu už spousty knih. Četla díla, po nichž celý život toužila, jenže pro ně nenašla čas. Někdy četla, jindy pozorovala lidi

procházející kolem a přemýšlela, jestli si sem stejně jako ona chodí odpočinout od okolního světa. Byly chvíle, kdy ji jejich přítomnost rušila, ale když se dlouho nikdo neobjevil, zvedala netrpělivě pohled od knihy doufajíc v příchod člověka, jenž by jí mohl oplátit úsměv, tichý pozdrav plný porozumění.

Nikol procházela uličkou v obchodě a hledala to správné koření, když její pohled zaujal známý obličej. Chvilí si prohlížela ženu v dlouhém kabátu, než jí došlo, na koho se právě dívá.

„Paní Marešová,“ oslovila ženu a vydala se jejím směrem.

Poté, co ji Ema ve škole odbyla, viděla příležitost něco zjistit u její matky.

Paní Marešová si ji změřila zvědavým pohledem a zůstala stát, dokud ji Nikol nedošla.

„Ahoj, Nikol, ráda tě zase vidím,“ pozdravila ji s úsměvem.

„Dobrý den, mohla bych s vámi chvíli mluvit o Emě?“ zeptala se nervózně plavovláska, a protože žena nic nenamítala, pokračovala: „Něco přes měsíc se Ema chová hrozně zvláště, nevíte, co se s ní děje? Mám o ni starost.“

„Ty to nevíš?“ dívala se paní Marešová na dívku s překvapením.

„Nikdo nic neví,“ odpověděla Nikol zmateně a doufala, že už konečně zjistí, jak se věci mají.

Paní Marešová moc dobře tušila, co se s její dcerou děje, i když si doteď nemyšlela, že je to tak špatné. Zнала Nikol několik let a nevěděla o ničem, co by před ní Ema tajila, proto ji tak zaskočilo, když viděla dívku před sebou tak ustaranou.

„No, i když chápů, že Ema nechtěla, aby o tom někdo věděl, myslím ale, že si zasloužíš znát pravdu.“

„Jakou pravdu?“ zeptala se znovu Nikol, ale už byla dost nesvá a začínala se bát, co jí žena odpoví.

Pro Nikol bylo těžké téměř každý den vidět Emu tak zničenou. Nejhorší pro ni ale zůstával fakt, že byla nucena přihlížet něčemu, čemu nemohla zabránit. Nemohla udělat nic, když netušila, co se děje. Z její nejlepší kamarádky se během pár dní stal cizí člověk, který ji zdravil už spíše ze zvyku, a to ji bolelo víc, než by kdy přiznala. Paní Marešová lehce přešlápla a prohlédla si znova dívku před sebou. Viděla starost v jejích očích, věděla, jak blízka si byla Nikol s její dcerou. Dřív spolu trávily tolik času, vždy tu byla jedna pro druhou, a Ema se jí ani nezmínila, že je nemocná. Přeci jen to Ema nezvládá tak dobře, jak předstírá, a tohle je důkazem.

„Byla bych ti vděčná, kdyby ses o tom nezmiňovala před Emou. Pokud nechtěla, aby to někdo věděl, bylo by lepší, aby to zůstalo mezi námi... Nikol, Ema má rakovinu,“ dořekla žena polohlasem a dívka se na ni dívala jako na zjevení.

„Já... to mi je moc líto,“ vykoktala ze sebe Nikol poté, co našla slova, „doufám, že bude v pořádku a děkuju, že jste mi to řekla,“ dopověděla, než se pohroužila do vlastních myšlenek a zmizela v další uličce.

Všechno do sebe zapadalo. Teprve teď Emino chování začalo dávat smysl a ona si přišla jako hlupák, když tu pro ni celou tu dobu nemohla být. Jenže se na tom stejně nic nezmění, protože nesmí Emě říct, že zná pravdu.

Další týden uplynul jako voda. Nikol přišla v pátek odpoledne ze školy, stála chvíli před zrcadlem a pořád myslela na to, jak dnes potkala Emu. Během týdne s ní nemluvila. Netušila, co by měla říct, a tak vždy jen tiše prošla kolem. Teď ale váhala, pochybovala o správnosti svého rozhodnutí, a nakonec sebrala odvalu, jež jí celý týden chyběla. Věci se až příliš dlouho ubíraly nesprávným směrem. Nevydržela se dál jen dívat. Oblékla bundu a vydala se do centra města.

Směřovala k bytu kamarádky s nadějí, že její rodiče budou jako obvykle v práci.

Vztáhla ruku ke zvonkům, když se dveře od vchodu otevřely. Vyšla ven starší žena a Nikol vklouzla do domu. Vyjela výtahem do čtvrtého patra a zaklepala na dveře. Trásly se jí ruce, měla chuť se sebrat a utéct, ale zůstala, dokud se dveře neotevřely.

„Niky, co tu děláš?“ zeptala se překvapeně Ema, ale odpovědi se jí nedostalo. Místo toho k ní

Nikol přistoupila a pevně ji objala.

„Vím to,“ šeptala, „a budu tu pro tebe. Spolu to zvládneme.“

Ema se najednou uvolnila, jako by z ní spadla veškerá tíha.

I přesto to byl teprve začátek.

OBSAH

J. Hamáčková: ilustrace..... 1

Blahopřání redakce jubilantům:

Václavu Chalupovi..... 2

F. Uher: Slovo o návštěvě výstavy v chotěbořské knihovně 2

Janu Slabému; Jan Slabý: Byl jednou jeden Skřivánek..... 3

Představení nové členky Klubu střediska východočeských spisovatelů:

Kdo je Kateřina Hájková; K. Hájková: Co se stalo, nemůže se odestát 5

Literární část:

F. Uher: Mluvicí země, Konečná, Obhajoba, Slavnosti léta 11

V. Franc: Poslední soukromnice 11

J. Wienerová: Mlčení, Té hořké žízni hlíny, Setkání, Svá slova zaorej 13

V. Krejčík: Fotograf..... 14

L. Zelený: Sen básníků, Potlučená fantazie, A zase se ptám, Jak se rodí píseň..... 18

J. Burčíková: Škola na kraji města (úryvek) 19

O. Novotná: básničky z knihy pro děti „Skáče blecha zvesela“ 24

Š. Saadouni: Disident 24

M. Kubíček: Proud a další tři básně z nové sbírky 28

Publicistika:

I. Tajovská: Jeden z názorů..... 29

Hosté Kruhu 57:

J. V. Poljanská: Údaje o básnířce zpracovala V. Kopecká 29

I. Fontana: Nápady optimisty, Bubínek času..... 31

Almanach poezie Dély domovů:

V. Kopecká: Text o almanachu 33

Ukázky básní: Z. Líbalová – Diagnóza; L. Matysíková – Mám ráda med; M. Vídenský – Podzimní smutky; V. Kopecká – Džbán; V. Stibor (editor) – Ona..... 34

Vzpomínka:

J. Uhlíř: akademický sochař V. Preclík 35

Ohlasy a recenze:

F. Uher: Z nových knih. Škola na kraji města (J. Burčíková); V jiskřivých chvílích (M. Kubíček); Právo první noci (J. Bednářová); Knížky J. Faltuse v Albatrosu. 37

M. Bátorová: Recenze na knihu Mami, zabila jsem... aneb příliš mnoho lásky (M. Marboe)..... 39

Zaznamenáváme – komentujeme:

Nové knihy členů 2019 42

Zprávy z oblastí:

JBM Newsletter 46; Čaj 155 srpen 2019; Kobra srpen 2019; Čaj 156 září; Kobra č 9 září.; Z vyhodnocení Mobelovy ceny; Literární dění v česko-polském pohraničí: Věra Kopecká; Letní výtvarně-literární dění: Olga Novotná.....42

Pardubická literární soutěž Střípky 2018:

IV. kategorie 1. Místo – B. Novotná: Hrdinové a zrádci.....45

V. kategorie 1. Místo – J. Dobrovolná: Jeden hlas, jedna chvíle50

Aforismy – Jiří Faltus 27, 28

Foto: Archivy – úprava Míla Dušek

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XV. – číslo 57 – říjen 2019

Odpovědní redaktoři: Milan Dušek, Věra Kopecká, Jiří Lojín, Jana Burčíková

Obálka: Jiří Hrabinec, Míla Dušek

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 58 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Věra Kopecká, 550 01 Křinice 8 (poezie)

e-mail: kopecka.vera@volny.cz

Jiří Lojín – Svinčany 36, 535 01 Přelouč (Publicistika)

e-mail: vasil.pes@seznam.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

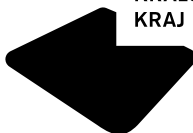
Uzávěrka příspěvků pro č. 58: 10. listopadu 2019

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

**KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ**

Číslo vyšlo z předplatného členů Střediska a městských knihoven, které bulletin odebírají a s přispěním vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

